

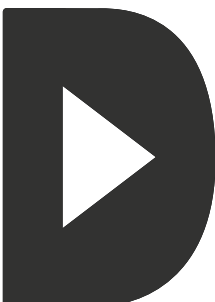
Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 534 del 3/11 al 16/11 de 2021 2,5 €

PARÍS
1871
MOSCOU
1917
BARCELONA
1936
CHIAPAS
1994
KURDISTAN
2021

Recollim el testimoni de l'onada més recent d'internacionalisme.
Activistes que s'han desplaçat a territori kurd ens parlen de les
seves experiències, contradiccions i expectatives

Directa

periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1
08028 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric. La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

- QUI SOM?**
A fons
Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia | miralls@directa.cat
Impressions
Laia Alsina, Bernat Solé i Albert Alexandre | impressions@directa.cat
Cruïlla
Guillem Martí i Laia Mas | cruilla@directa.cat
Roda el món
Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat
Expressions
Elena G. Ruiz, Jofre Figueras i Eloi Latorre | expressions@directa.cat
La indirecta
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
L'espina
Joan Castellà | espina@directa.cat
Fotografia
Sira Esclasans | fotografia@directa.cat
Il·lustració
Maria Conill | il.lustracio@directa.cat
Correcció
Miriam Tijani | correccio@directa.cat
Edició
Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat | disseny@directa.cat
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
Coordinació País Valencià
Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat
Audiovisuals
Marta Pérez | audiovisuals@directa.cat
Administració i subscripcions
Jordi Vilaró | administracio@directa.cat
Difusió
Estel·la Marcos | directa@directa.cat
Publicitat i distribució
Irene Selvaggi | publicitat@directa.cat
Gestió web
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, les Illes i Catalunya Nord. El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria i AralInfo

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: Pau Fabregat

SUMARI

A FONS

4-11

Internacionalisme del segle XXI
Entre 2.000 i 4.000 activistes d'arreu del món s'han desplaçat els últims anys al Kurdistan per participar en el procés revolucionari. Un reportatge de Tània Martínez i Miquel Ginestà. Ho complementem amb radiografia de context geopolític amb veus recollides per Oriol Andrés i un repàs històric de l'internacionalisme per Nacho Ibáñez.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Laura Macaya
Autora del protocol "No Callem" de l'Ajuntament de Barcelona contra les agressions i els assetjaments sexuals en espais d'oci nocturn privat. Ens alerta que "alguns feminismes reproduïen de forma acrítica lògiques punitivistes". Per Gemma Garcia i Axel John Miranda.

IMPRESSIONS

16-18

Les ciutats totalitzades
Un article del socioantropòleg Rodolfo Rufián, amb il·lustració de Mireia Pujol.
Què ens deixa l'aniversari d'Aiete?
Reflexió de la periodista Teresa Toda, amb il·lustració d'Olga Mollà.

CRUÏLLA

19-21

Tecnologia de parla lliure i en català
Comunitats locals han desenvolupat aplicacions de la parla basades en programari lliure, que a la vegada volen oferir garanties en la privadesa i en l'ús de les dades. Un reportatge de Bart Grugeon amb il·lustracions de Patricia Cornellana.

RODA EL MÓN

22-26

El trauma d'una guerra silenciada
Crònica en primera persona des de Beirut, de Cèlia Carbonell.
Desabastiment al Regne Unit
Michael Doherty ens explica la crisi de subministrament de benzina i altres matèries primeres.

EXPRESSIONS

27-31

Una grafia que descol·loca
Un reportatge de Jofre Figueras sobre les peculiaritats i dificultats en l'ús de la ela geminada. Grafismes de Javier de Riba.
La vergonya té nom de planta
Un relat de Maria Llerena Bastida amb il·lustració d'Arnau Ledesma.

Ressenyes culturals
Per J. Pimentel, F. Riera i Elena G. Ruiz.

INDIRECTA

32

Entrevista a Mariano Estrada
Comunicador comunitari i director de cinema documental del poble tzeltal de Chiapas. En conversa amb Berta Camprubí denuncia, entre altres coses, que Mèxic "ostenta el primer lloc en desaparició de comunicadors i periodistes".

Més que mil paraules

LAURA ESCARTÍ @laura_escarti | Actuació del grup de teatre Atiro Hecho en el marc del 6è aniversari de la DIRECTA al País Valencià i de la llibreria La Repartidora. La jornada del passat 30 d'octubre va incloure un dinar popular amb 200 assistents elaborat pel Centre social-bar Terra. A la voreta de davant, l'Espai Comú, on tenen la nova seu La Repartidora i la nostra redacció valenciana també va ser l'epicentre de visites del veïnat i de l'activisme.

Comunitat Directacoop

#EscolaDirecta s'endinsa en la cultura

Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

ELEPTIC / @eleptic

L'espina

Què mirem, llegim o escoltem? Qui decideix què és cultura? I, nosaltres, què volem que ho sigui? Aquestes preguntes inspiren l'Escola Directa del pròxim 19 de novembre, que organitzem a La Comunal amb *Districte 7*, mitjà de l'Hospitalet de Llobregat. El periodista musical Nando Cruz analitzarà quins són els vicis i les inèrcies del periodisme cultural avui dia i també

ens ajudarà a buscar esclatxes per exercir l'ofici amb voluntat transformadora. Ens preguntarem com triem els temes sobre els quals informem, amb quina mirada els enfoquem, què transmetem o a quins escenaris ens apropem i quins, sovint, ni veiem ni trepitgem.

El taller, que durarà quatre hores, tindrà com a marc de referència la secció "Otros Escenarios

Posibles", publicada a *El Periódico de Catalunya* entre 2016 i 2020 per Nando Cruz, i contempla una part pràctica, on es treballarà a partir d'exemples i experiència concreta: algun concert de festa major, música al carrer, un esdeveniment a una casa okupada, en un bar de barri... És un taller per a periodistes, però no només, sinó que va dirigit també a qualsevol persona

a qui interressi la cultura fora dels interessos del mercat.

Més enllà de l'aturada per la pandèmia, la DIRECTA ja té una llarga trajectòria d'escola i fa molts anys que aprèn ensenyant: en audiovisuals, periodisme feminista, il·lustració, periodisme d'investigació... El 19 de novembre tenim una cita amb una idea de cultura de base, crítica, comunitària i, massa sovint, invisibilitzada.

Internacionalistes
ballen danses
kurdes amb
població local en la
celebració de l'inici
de l'autonomia
kurda, el 19 de juliol
de 2021

/ ROJAVA
INFORMATION
CENTER
@RojavaIC

“A Rojava estan fent el que nosaltres tan sols podem somiar: moure molta gent jove”. És octubre de 2020 i a l'escenari de la Universitat de Qamishli una internacionalista anglesa llegeix aquesta frase de David Graeber. L'antropòleg anarquista va seguir de prop el procés de Rojava, fet pel qual gaudeix d'una gran estima entre la població local. Havia mort amb 59 anys per una pancreatitis el 3 de setembre, unes setmanes abans, i per acomiadar-lo s'havia organitzat una commemoració en línia des de diversos punts del món. Desenes d'internacionalistes acudeixen a l'acte, en bona part degut a l'admiració per aquest personatge, però també mogudes per les ganes de trobar-se amb companyes que segurament fa mesos que no veuen. A part de les que habitualment resideixen a Qamishli, una de les principals ciutats del nord i est de Síria, també han vingut grups de Raqqa, de Kobane i un d'itinerant de formació. Totes elles van arribar a Rojava per donar suport de diferents maneres a la revolució iniciada el 2012. Cadascuna ocupa el seu rol dins d'aquest procés, sigui fent tasques mèdiques, militars, d'investigació, docents o fins i tot d'enginyeria.

Els parlaments en kurd i en anglès donen lloc a actuacions musicals, i tant la població local kurda i àrab com les internacionalistes s'aixequen per donar-se les mans amb els balls tradicionals. Són només una petita mostra de les que han posat el seu granet de sorra en aquesta lluita. Segons membres del moviment d'alliberament kurd, les voluntàries internacionals es contarien per uns pocs milers, que oscil·larien entre 2.000 i 4.000, tot i que es fa difícil de precisar.

Si volem anar a l'inici d'aquest fenomen, cal que retrocedim als anys setanta, poc abans de la creació del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK, per les sigles en kurd). Kemal Pîr i Haki Karer, d'origen turc, se sumaren a la causa kurda el 1972, en conèixer un jove Abdullah Öcalan, que es convertiria en el principal teòric del moviment d'alliberament. Però poc després, el 1977, Karer fou assassinat, fet que desencadenaria la fundació del PKK. Pîr va morir el 1982 a la presó d'Amed (Diyarbakir, en turc) en el transcurs d'una vaga de fam.

La solidaritat i convicció dels dos militants turcs va causar un gran impacte en els primers quadres del PKK i va fer que l'internacionalisme passés a ser un pilar fonamental per a aquest moviment. Un bon exemple el trobem el 1982, quan bona part dels membres del partit s'exilien a Damasc, a causa de la repressió del govern turc, per muntar-hi una acadèmia de formació. Allà, els primers quadres del partit, format encara feia poc, van morir lluitant braç a braç amb les revolucionàries palestines del Front Popular per l'Alliberament de Palestina.

No fou, però, fins al cap d'uns anys, que internacionalistes europees també s'unirien al PKK. Venien sobretot d'Alemanya, un país amb una important diàspora kurda i, per tant, amb una presència significativa del seu moviment d'alliberament. Andrea Wolf, també coneguda pel sobrenom kurd de Ronahî, en va ser una de les més destacades. Wolf havia estat implicada en activitats revolucionàries i va ser acusada de formar part de la facció de l'Exèrcit Roig d'Alemanya. Però què la va portar al Kurdistan? En els seus textos, Wolf explica que “si pensem en objectius d'una organització que hàgim de construir a Alemanya, arribem a la qüestió del lideratge. Qui pot fer això? Per des-

INTERNACIONALISME DEL SEGLE XXI

La regió autònoma de Rojava ha atret persones d'arreu del món que han revifat el moviment internacionalista. Voluntàries dels Països Catalans també han viatjat a aquesta zona del Kurdistan per participar en estructures civils i militars

Tània Martínez i Miquel Ginestà | @La_Directa

Més de 2.000 voluntàries internacionals haurien participat en la lluita kurda els últims anys

La defensa de Kobane, entre setembre de 2014 i gener de 2015, va fer que la causa fos coneguda arreu del món

comptat, un col·lectiu i no una persona sola. Però qui? A hores d'ara veig les nostres insuficiències molt clares. Pràctiques militants sense un pensament polític profund (...), sense mecanismes per al procés intern, sobretot en relació amb la qüestió dona-home". Wolf va ser assassinada per l'exèrcit turc el 23 d'octubre de 1998 a la província de Van, a Turquia. Avui, una acadèmia internacionalista no mixta de Rojava porta el seu nom.

Algunes de les internacionalistes que arriben a Rojava ho fan pel seu interès en Jineolajî, el que el

moviment kurd anomena "la ciència de les dones i la vida" -*jin*, en kurd, significa *dona i vida*; i *lojî* prové del *logos* grec, *estudi*-. A l'Institut Andrea Wolf, dones i persones socialitzades com a tal duen a terme els seus estudis sobre Jineolajî; una ciència que busca reescriure la història i les ciències des del punt de vista de les dones. L'any passat, internacionalistes de la península Ibèrica van publicar el llibre *Mujer, vida, libertad. Desde el corazón del movimiento de las mujeres libres del Kurdistan* (Descontrol Editorial), que repassa la història i la resistència de les dones kurdes.

Kobane, un punt d'inflexió

La defensa de la ciutat de Kobane, entre setembre de 2014 i gener de 2015, va fer que la causa kurda fos coneguda arreu del món. Després, el que popularment es coneixia com a Rojava deixava pas, amb l'annexió de zones alliberades d'Estat Islàmic, a l'Administració Autònoma del Nord i l'Est de Síria. Això també va fer que persones de diferents països se sumessin a les files de les YPJ i les YPG (Unitats de Protecció de les Dones i Unitats de Protecció Populars). Desenes de voluntàries completaven escasses setmanes de formació militar i ideològica amb l'objectiu de dirigir-se als diversos fronts que en aquell moment assetjaven l'autonomia kurda-àrab. Les internacionalistes provenien de llocs tan remots com l'Argentina o el Japó. Tal va ser l'impacte d'aquestes persones en una societat poc acostumada a les estrangeres, que avui en dia encara és habitual trobar gent gran que es refereix a les internacionals com *les japoneses*, independentment de la seva nacionalitat.

Moltes de les internacionals que es van unir a les forces d'autodefensa ho van fer a YPG i YPJ

Internacional. Fundat el 2015, el seu portaveu actual, Andok Ronahî, explica que "algunes persones s'unien per motius ideològics, mentre que d'altres ho feien amb la voluntat de lluitar contra ISIS. Tanmateix, conèixer la realitat sobre el terreny feia que les raons per les quals lluitaven canviessin". Un exemple d'això és Rustem Cudi, un alemany que havia format part de l'exèrcit germànic i que, en viure el procés que tenia lloc a Rojava, afirmava que "per primera vegada a la vida lluitem per quelcom realment valuós". Va morir el 12 de juliol de 2020 a Heftanin. YPG i YPJ internacional, així com el Batalló Internacional per la Llibertat, de caràcter anarquista, van participar en les grans ofensives contra Estat Islàmic a Manbij, Al-Tabqah, Raqqa, Deir ez-Zor i Baghouz, última localitat de Síria -a tocar de la frontera amb l'Iraq- on el califat va ser finalment derrotat. Cotkar també afirma que "una de les conseqüències d'estar en estructures militars és l'impediment de tenir una visió més global de la societat siriana".

Rojinda Yusuf és membre de Kongra Star, la principal organització de dones kurdes, i els darrers anys ha treballat al costat d'internacionals. Yusuf té clar que "si la revolució a Rojava ha tingut èxit no ha sigut per la defensa que n'han fet els estats, sinó que l'ha defensat la força natural dels pobles i els moviments democràtics d'arreu del món". I afegeix: "A Rojava, la feina, l'esperança i els somnis dels revolucionaris internacionals han fet més gran i bonica la nostra lluita".

Itxaso Domínguez, analista especialitzada en l'Orient Mitjà, qualifica les internacionalistes a Rojava com "aliades de la causa kurda. No es tracta del model d'occidentals que van amb ONG a països del sud global, el que els anglesos anomenen »

» el ‘complex del salvador blanc’”. Domínguez destaca que la manca d’organitzacions no governamentals ha fet que no es canalitzés aquesta mena d’activisme. I el descriu de la següent manera: “En l’internacionalisme al Kurdistan és la població local qui fixa els paràmetres i les necessitats a cobrir. Aquest model també és present a llocs de l’Amèrica Llatina, on l’occidental s’alia amb comunitats indígenes”.

Més enllà de les armes

Així i tot, la majoria de voluntaris que viatgen a Rojava ho fan des d’Europa o l’Amèrica del Nord. Roc Brossa, un brigadista català que hi va arribar el 2017 i ha estat fent feines relacionades amb l’ecologia, explica que “l’internacionalisme a Rojava busca teixir aliances amb moviments revolucionaris de tot el món, però al nord global, on tenim un passaport privilegiat que ens permet moure’ns amb àmplia llibertat, no tenim moviments revolucionaris organitzats. Quan arribem a Rojava ho fem sovint com individualitats i no com a representants d’un moviment. Els moviments revolucionaris de l’Amèrica Llatina, d’Àfrica o del sud-est asiàtic, que poden adaptar-se més al que el moviment kurd vol construir, sovint no tenen la capacitat d’arribar a Rojava, bé sigui per manca de recursos o coneixements de la situació, per manca de capacitat d’enviar delegats mentre mantenen les seves lluites o simplement per impossibilitat d’abandonar els seus territoris d’origen”.

Brossa també reflexiona al voltant de la forma organitzativa del moviment kurd, amb fortes dinàmiques provinents del seu origen marxista-leninista o, simplement, de l’entorn militaritzat en el qual s’ha forjat. “Aprendre el significat de ser i comportar-se com a part d’una organització revolucionària m’ha dut a moltes reflexions. Per exemple, la relació entre la llibertat individual i el deure revolucionari i buscar l’equilibri entre què vull fer i què cal que faci”. I sentència: “Conviure amb contradiccions és una realitat constant a Rojava”.

Com Brossa, no totes les persones que han viatjat al Kurdistan ho han fet per unir-se a les estructures militars. Moltes d’elles també han aportat els seus coneixements en altres àmbits, on hi ha una gran manca de professionals. Aquesta necessitat té lloc per diverses raons, entre les quals hi ha l’empobriment de la zona, promogut pel govern de Bashar al-Assad i l’emigració de personal qualificat a conseqüència de la guerra. La població més adinerada és la que va poder migrar a Turquia i, amb sort, a Europa o a Amèrica. Així ho explicava un metge en una trobada oberta entre la població i l’Administració Autònoma a Raqqa: “Potser hi ha gent incompetent a les nostres institucions, però som precisament aquesta gent la que ens hem quedat i hem reconstruït la regió”. En aquest context, la presència d’alguns centenars d’internacionals enmig de cinc milions de persones, tres i mig segons les Nacions Unides, podria considerar-se anecdòtica, però a la vegada té un gran significat per tota la gent amb qui interaccionen.

Tirêj Fatima és un jove que ha treballat durant anys al costat d’internacionalistes en diferents projectes. Fatima explica que “la manera com s’apropen a nosaltres té un gran significat: aprenen la nostra llengua, el kurd, i la nostra cultura. Això crea un vincle molt fort amb la societat”. També explica com, a causa de la situació de conflicte que viu el país, una gran part de la població té o ha tingut ganes de marxar del país, “però quan veuen que hi ha persones que han

Una internacionalista envia un missatge de vídeo a l’acte de record a l’antropòleg David Graeber / ROJAVA INFORMATION CENTER @RojavaIC

Les internacionalistes han aportat els seus coneixements en àmbits on hi ha manca de professionals

“Conviure amb contradiccions és una realitat constant a Rojava”, afirma el brigadista català Roc Brossa

fet milers de quilòmetres per estar aquí s’ho pensen dues vegades”.

També explica que les característiques socials que trobem a l’Orient Mitjà i a Europa són molt diferents. Això fa que, sovint, quan els internacionalistes acaben d’arribar a Rojava sorgeixin petits conflictes. “Per exemple, entre nosaltres no està bé que una persona es quedi sola, és vergonyós, però les internacionalistes a vegades necessiten estar a soles. Per altra banda, hem vist com quan una d’aquestes internacionalistes moria, l’impacte arreu del món era tal que desenes venien a ocupar el seu lloc. Per tot això, l’efecte positiu és molt més important que qualsevol conflicte que pugui aparèixer”, conclou Fatima.

Catalanes a Rojava

El 20 d’octubre, el Parlament de Catalunya reconeixia oficialment l’Administració Autònoma del Nord i l’Est de Síria (AANES) i emplaçava les institucions catalanes i la societat civil a establir vies de cooperació directes per contribuir a la reconstrucció de la regió. La decisió era el fruit de

Brigadistes de les Forces Guerrilleres Internacionals i Revolucionàries del Poble (integrades al Batalló Internacional per la Llibertat), al costat de les milicianes de les YPG.

dues brigades amb representants polítics i d'entitats socials que els mesos de gener i juny de 2021 havien viatjat al Kurdistan per conèixer la realitat de Rojava. L'endemà del reconeixement, representants de l'AANES responien al parlament català amb una carta d'agraïment mentre l'etiqueta #GràciesCatalunya es feia viral a les xarxes i encapçalava la portada de l'*Özgür Politika*, el principal diari del moviment kurd a Europa.

El reconeixement oficial de l'AANES és el resultat d'un moviment de fraternitat que fa anys que s'organitza. Als Països Catalans, la Plataforma Azadî o el Comitè Valencià de Solidaritat amb el Kurdistan fa anys que difonen la lluita del poble kurd, mentre que els grups no mixtes Azadî Jin ho fan amb especial atenció a la lluita de les dones, l'internacionalisme i inspirades en la Jineolojî.

A més, desenes de catalanes han viatjat al nord i l'est de Síria. Algunes, com Alba Sotorra, hi han rodat pel·lícules documentals com *Comandante Arian* (2018) o *El retorn, la vida després de l'ISIS* (2021), estrenada fa poc, per apropar al públic europeu les realitats de les lluitadores de les YPJ o de les dones que es van unir al Daesh. Altres, com Meri Karanza, pseudònim que utilitza per motius de seguretat, hi han passat diversos anys i han format part de projectes de Rojava treballant braç a braç amb la població local. Karanza explica que “el que em va fer decidir anar a Rojava i no a un altre lloc va ser el fet que les dones són l'avantguarda del moviment”. L'activista barcelonina ha sigut metgessa a l'hospital de Derik, una zona on la manca d'instal·lacions i professionals mèdics fa que la seva formació resulti molt útil. Pel que fa a l'acollida, explica que “l'hospitalitat és molt important en aquella societat i ens vam sentir molt ben rebudes. Quan una persona arriba a una casa sempre tindrà menjar i un llit”. I afegeix que “tot i això, hem de tenir clar que nosaltres no som d'allà i ens és més difícil entendre tot el procés que han passat. Per això, tot el que fem ho hem de fer amb humilitat”.

També explica que una de les contradiccions amb què s'ha trobat està relacionada amb la identitat de gènere. La realitat social, així com la proposta del moviment d'alliberació s'articula en dues identitats binàries, “això té tot el »

“ ”

ALINA SÁNCHEZ (LÊGERÎN ÇIYA)

L'ARGENTINA, 1986 -
AL-HASAKAH, 2018

Alina Sánchez, també coneguda com Lêgerîn Çiya, va néixer a Sant Martí dels Andes, a l'Argentina, el 1986. Va arribar a les muntanyes del Kurdistan amb 24 anys i no va tornar mai més al seu país d'origen. Això sí, va veure la importància d'acabar els seus estudis de medicina a l'Escola Llatinoamericana de Medicina de Cuba per poder treballar com a metgessa de les YPJ (Unitats de Protecció de les Dones). Retornada a Rojava, es va dedicar a la reconstrucció del sistema de salut i a la creació d'una xarxa sanitària internacional amb organitzacions no governamentals. El 17 de març de 2018 va morir en un accident de trànsit de camí a la ciutat siriana d'Al-Hasakah.

ANNA CAMPBELL (HÊLIN QUEREÇOX)

REGNE UNIT, 1991 -
AFRIN, 2018

Anna Campbell, coneguda com Hêlin Quereçox, és un símbol de la revolució de les dones i l'internacionalisme a tot el món. Va créixer a Lewes, Anglaterra, i va dedicar la seva vida a la defensa de les persones marginades. Més endavant, va viatjar a Síria per unir-se a les YPJ moguda pel seu fort compromís amb l'empoderament de les dones, la representació de totes les identitats i la protecció de la naturalesa. Allà, va lluitar contra l'Estat Islàmic a Deir ez-Zor i després es va unir a la defensa de la regió d'Afrin davant la invasió turca del gener del 2018. El 15 de març del mateix any, Hêlin va morir en un bombardeig de les forces aèries turques.

SAMUEL PRADA (BARAN GALÍCIA)

GALÍCIA, 1993 -
AFRIN, 2018

Samuel Prada, conegut com Baran Galícia, va néixer a Ourense el 1993. Va viure amb la seva mare a Andorra fins a l'estiu de 2017, quan va emprendre el seu viatge cap al Kurdistan. Un cop allà, Prada va allistar-se a les YPG (Unitats de Protecció Populars) tot i no tenir experiència militar. Com Ana Campbell, Samuel Prada va morir defensant Afrin el 10 de febrer de 2018. Els seus companys recorden les seves paraules: “Defensaré les persones innocents i les oliveres d'Afrin. La innocència dels nens aquí és la mateixa que al meu país i la bellesa d'aquestes oliveres és la mateixa que a Galícia”.

» sentit del món si es té en compte la societat en què sorgeix el moviment. Jo vinc d'un entorn en què estem en un altre punt, m'identifico dins les dissidències sexuals i, evidentment, es produeix un xoc. Però estem veient com les companyes volen aprofundir en aquest tema. Per exemple, des de la Jineolojî s'estan començant a tenir discussions". I afegeix: "El moviment ha demostrat que quan hi ha aspectes que poden ser contradictoris es tenen en compte i es discuteixen. Si consideren que és un obstacle ideològicament per avançar en els principis de llibertat, ho canviaran. Això em fa estar molt tranquil·la". Tanmateix, el moviment d'alliberament i la societat es troben en punts diferents, en aquest sentit, el moviment juga un paper d'avantguarda en temes com l'alliberament de la dona, l'ecologia o el trencament amb la mentalitat estatal promoguda pel règim de Bashar al-Assad.

Mantenir viva la intrahistòria d'aquesta revolució des del punt de vista dels internacionalistes i a la vegada difondre el procés que hi té lloc és la tasca que es van proposar un grup d'internacionalistes de l'Estat espanyol. Molts dels relats de la vida quotidiana d'aquestes internacionalistes es poden llegir al blog "Buen Camino" del mitjà *El Salto*.

La cançó "Vola, company" es va fer en record i comiat de Daniel, un jove català que es va suïcidar en tornar de Rojava

La difícil tornada

Tornar a casa després d'una experiència com la que es viu a Rojava pot comportar problemes psicològics a causa de l'estrès generat. Un dels casos que va tenir un desenllaç trist és el de Daniel, un jove català de 23 anys que va decidir posar fi a la seva vida de forma conscient. "He vist el pitjor que els humans es poden fer els uns als altres, com puc creure en res més?", recordava una de les seves companyes en un article publicat al diari Ara. La cantautora Silvia Tomàs li va dedicar la cançó "Vola, company" com a record i comiat.

Rubén Amor Benedicto Salmerón és psicòleg i membre del col·lectiu De-liberaciones en psicologia social. Especialitzat en trastorns psicosocials derivats de situacions d'estrès en zones de conflicte, Benedicto explica que quan una persona retorna al seu lloc d'origen "la tornada a la normalitat pot fer-se enmig d'una gran commoció, plantejant-se creences i marcs que allà tenien sentit, però aquí no". Per això, des del seu col·lectiu aposten per entendre l'experiència de les persones i a la vegada no limitar-ho a la intimitat d'aquestes: "Ambdues parts es transformen. Amics, germans o pares també poden patir. Per això en diem 'acompanyament psicosocial', perquè la part interna és important, però també la dimensió social". Com a conclusió, Benedicto explica que "abans de marxar cal preparar-se responsablement, personalment i col·lectivament. I quan la persona torna cal tenir dispositius per rebre i detectar". ●

Un futur ple d'ince

L'Administració Autònoma del Nord-Est de Síria, controlada per les forces kurd i assetjada per Turquia i el règim siria, lluita per consolidar la seva sobirania, fent-la dependent de la comunitat internacional

Oriol Andrés Gallart | @oriolandres

L'octubre del 2019, dos esdeveniments interconnectats evidenciaven la cara més fràgil de l'Administració Autònoma del Nord-Est de Síria (AANES) i la seva dependència d'actors internacionals a l'hora de garantir la supervivència del projecte polític.

Aquell mes negre per les habitants del nord-est de Síria va començar amb l'anunci sobtat del govern de Donald Trump, segons el qual retiraria les tropes estatunidenques de la regió autònoma. Facilitava així, el segon esdeveniment, una invasió a gran escala sobre Rojava que Turquia perseguia des de feia temps. Sota el pretext de crear una zona de protecció pròpia, Ankara pretenia ocupar una franja de trenta quilòmetres dins de territori siria -al llarg de tota la frontera compartida-, per reasentar-hi fins a tres milions de persones refugiades.

Davant la potència aèria i tecnològica del segon major exèrcit de l'OTAN, i sense el suport de Washington, les autoritats kurd-àrabs van haver de recórrer al règim de Bashar al-Assad. Per mitjà d'un acord militar, tropes del règim van retornar a la regió, en teoria per ajudar a protegir les zones frontereres, tot i que ho feren a desgrat.

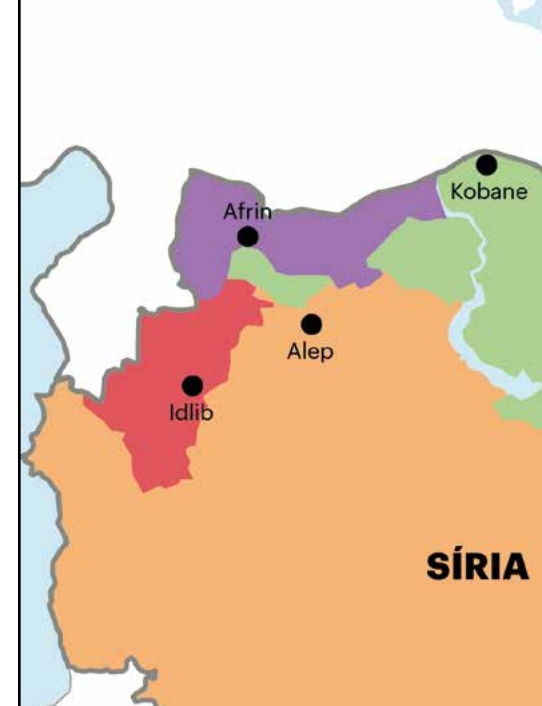
Finalment, va ser un acord diplomàtic consolidat per Rússia, principal padrí del govern de Damasc, el que va posar fi a l'ofensiva, però només després que forces sirianes sota control d'Ankara s'haguessin fet amb Tell Abyad i Ras al-Ayn.

A més, Washington -davant les crítiques internes i internacionals per la retirada de tropes- va fer marxa enrere i va deixar una representació simbòlica de 900 militars a la regió. L'episodi, en tot cas, va fer palès la precarietat i incerteses que emboiren el futur de l'autonomia i de les seves habitants.

Geografia enverinada

Hi ha consens entre les analistes consultades en qualificar d'èxits el projecte polític desenvolupat al nord-est de Síria, sobretot tractant-se d'un actor no estatal i en el context de l'Orient Mitjà. A la vegada, però, coincideixen a identificar com a principal debilitat la mateixa estructura regional. Tal com explica Rasha al-Aqeedi, cap del programa d'actors no estatals de l'Institut

ROJAVA: TERRITORI EN DISPUTA

Newlines: "Estan envoltats per Turquia i el règim siria, i ni un ni l'altre vol que aquesta administració triomfi".

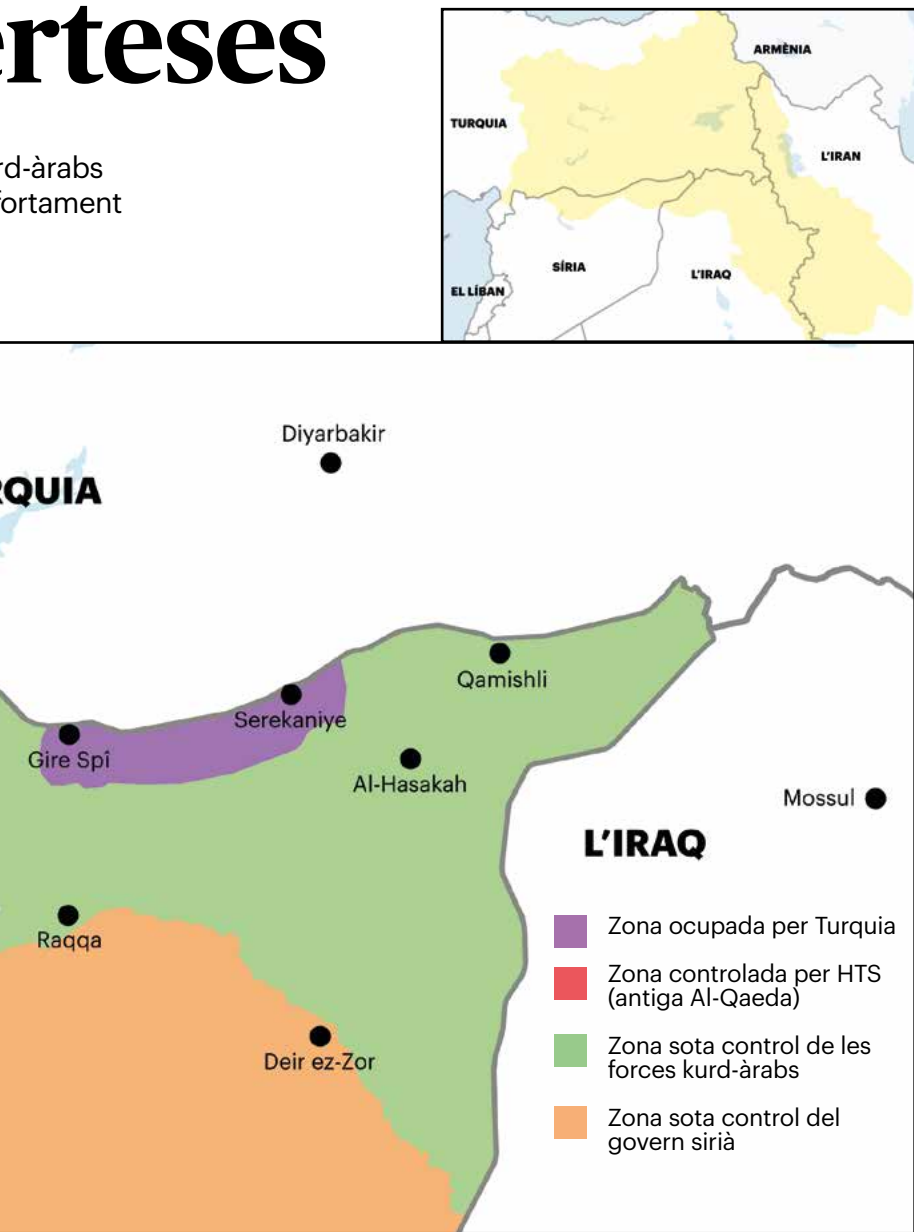
També les autoritats de l'AANES consideren aquesta com la principal amenaça, i asseguren que comporta conseqüències econòmiques. Loqman Eme és portaveu de l'administració: "La nostra regió està sotmesa a un aïllament econòmic pels règims turc i siria; a més, hi ha el tancament del pas fronterer de Tel Kocher, en relació amb el qual Rússia i la Xina van exercir el seu dret a veto [al Consell de Seguretat de les Nacions Unides] en contra de l'Administració Autònoma [per forçar la clausura de l'únic pas fronterer des d'on l'ajuda humanitària de l'ONU arribava al nord-est de Síria]. Això implica que la situació econòmica a les nostres regions és extremadament fràgil".

Per tot plegat, Fabrice Balanche, director d'investigacions a la Universitat de Lió 2 i expert en Síria, argumenta que l'estatu quo actual no és sostenible, tot i que -precisa- podria durar encara mesos o fins i tot anys. Dependrà de si Turquia decideix llançar un nou atac i l'abast d'aquest. Recep Tayyip

Davant la potència aèria i tecnològica de l'exèrcit turc, les autoritats kurd-àrabs van haver de recórrer al règim de Bashar al-Assad

rteses

d-àrabs
ortament

Erdogan podria intentar, com fa dos anys, tapar els fracassos en la seva gestió política i econòmica amb un nou embat militar. A finals d'octubre, el Parlament turc va estendre el mandat del govern per poder dur a terme operacions militars dins de Síria per a un període de dos anys més.

Wladimir van Wilgenburg, analista polític periodista i coautor del llibre *Els Kurds del Nord de Síria*, ho veu ara mateix difícil perquè “l'economia turca està molt malament. Alhora, necessiten llum verda, sigui de Rússia o dels Estats Units. Els nord-americans difícilment autoritzaran una operació turca. Moscou, en canvi, podria permetre-la. En aquest cas, però, Ankara hauria d'oferir com a contrapartida grans concessions a Idlib, donant, per exemple, territori al règim siria”. Una amenaça turca que Rússia utilitza per

pressionar les autoritats kurd-àrabs, tal com explica Van Wilgenburg: “En unes negociacions recents, Rússia va dir [als representants de l'AANES] que abandonessin algunes ciutats [per retornar-les al règim], si no, Turquia atacaria”.

“El règim vol recuperar tot el nord-est de Síria, vol recuperar el petroli, vol recuperar les zones agrícoles més riques. No és acceptable per a Al-Assad tenir part de Síria autònoma *de facto*”, afirma Fabrice Balanche, qui prossegueix: “Però Al-Assad no té els mitjans militars per recuperar aquesta àrea. Així que vol que torni per ella mateixa, sigui per la força, per xantatge o per l'amenaça turca”.

Per Rasha al-Aqeedi, Al-Assad té el temps de la seva banda, pot esperar: “El règim està en una posició de confort, no necessita comprometre's ni solucionar això immediatament. S'esperarà a veure si Turquia llança algun nou atac; llavors, el règim quedarà en una posició de més poder, ja que la regió autònoma haurà de fer més concessions. També s'esperarà que el suport de la comunitat internacional decreixi, a què els Estats Units i Europa deixin de preocupar-se [del futur de l'AANES]”.

Per part de l'AANES, el seu portaveu Loqman Eme assegura: “El nostre desig és que les regions del nord i l'est de Síria sota l'Administració Autònoma siguin reconegudes com a tals en la Constitució siriana, però, malauradament, fins avui, el règim no s'ha mostrat disposat al diàleg per resoldre la crisi per vies pacífiques”.

És difícil, coincideixen les entrevistes, que el règim faci concessions. Com a màxim, argumenta Fabrice Balanche, el règim “podria acceptar que les YPG es quedessin *de facto* en control de l'àrea de la mateixa manera que els drusos mantenen el control a Sweida, amb diferents mi-

lícies. Al-Assad ho podria acceptar, perquè no té els mitjans per controlar Síria de manera centralitzada. Però no seria res oficial”.

Retirades amb efecte dòmino

L'altra espasa de Dàmocles que penja sobre l'administració autònoma és la possible retirada total dels Estats Units, que tindria efectes econòmics i de seguretat. D'una banda, assegura Balanche, “les kurdes són bones en administració i seguretat, però no en desenvolupament econòmic, ho veiem sobretot en el sector agrícola. Sense el suport econòmic europeu i estatunidenc, el sistema col·lapsaria”. De l'altra, tindria repercussions en la seguretat, explica Al-Aqeedi: “Els Estats Units encara estan ajudant les autoritats kurd-àrabs en temes de seguretat i intel·ligència. Si Biden ordenés la retirada, podria ser una oportunitat per a grups armats com Estat Islàmic o HTS -grup encapçalat per l'antic Al-Qaeda a Síria, que controla Idlib”.

En aquest sentit, el nombre elevat de presoners d'ISIS que custodien també suposa un risc potencial: “Estan captenint-los en representació de la comunitat internacional, i estan rebent un bon finançament per a això”, afirma Al-Aqeedi. “Però si la comunitat internacional decideix desentendre's del problema, es trobaran amb milers de familiars d'ISIS i membres d'ISIS dins el seu territori. Combinat amb altres debilitats, això podria acabar essent un element molt desestabilitzador”.

En tot cas, els avenços són nombrosos i s'estan consolidant. Com afirma Wladimir van Wilgenburg: “Si no ho destrueixen altres actors, l'administració autònoma pot tenir un futur a la regió. Com més durin, més possibilitats tindran de sobreviure”. ●

L'altra espasa de Dàmocles que penja sobre l'administració autònoma és la possible retirada total de les tropes dels Estats Units

Màster

XXXI EDICIÓ

UNIVERSITAT DE BARCELONA

MÓN-3

Fundació Solidaritat

UNIVERSITAT DE BARCELONA

GLOBALITZACIÓ,
DESENVOLUPAMENT
I COOPERACIÓ

Gener de 2022
a juliol de 2023

60 crèdits ECTS

■ Informació i matrícules

Maite Sirera (msirera@ub.edu) | T. 93 402 43 25

150 ANYS DE FRATERNITAT: DE LA COMUNA DE PARÍS A L'ALÇAMENT ZAPATISTA

Des de la constitució de les bases de l'internacionalisme, a mitjans del segle XIX, s'han viscut desenes de revolucions amb petjada global, entre les quals destaca el paper de les brigades internacionals a la Guerra Civil espanyola

Nacho Ibáñez | @geoconflictos

“Proletaris de tots els països, uniu-vos!”. Amb aquesta frase, l'escriptora socialista Flora Tristan posava les bases de l'internacionalisme com a element imprescindible per a l'emancipació de la classe obrera i la derrota del capitalisme. Tants cops atribuïda a Karl Marx, aquesta proclama resumeix molt bé l'esperit amb què naixia el 1864 l'Associació Internacional de Treballadors (altrament coneguda com la Primera Internacional), com un organisme de fraternitat de les treballadores de tot el planeta.

Definit en una de les seves accepcions com un “element de solidaritat i col·laboració entre nacions i pobles sobre la base d'interessos i objectius comuns”, l'internacionalisme proletari neix en contraposició al conegut com a internacionalisme liberal, el qual té com a objectiu la unió d'estats sota un prisma econòmic per mitjà del lliure comerç i la globalització. Per al marxisme, l'internacionalisme és el concepte oposat al nacionalisme promogut per la burgesia com a eina per al control ideològic.

Experiències com la Comuna de París de 1871 o la Revolució Russa de 1917 són alguns dels primers moments històrics on es posa en pràctica aquest internacionalisme. El projecte parisenc no s'havia de limitar només a aquest territori, sinó que el seu objectiu era que des d'aquí s'impulsés una federació de comunes d'àmbit mundial. Per la seva banda, la revolució d'octubre va aplegar nombrosos obrers i intel·lectuals de moltes nacionalitats, convençuts de trobar-se davant d'un veritable moviment popular amb l'objectiu d'expandir-se. No ha passat tant de temps, ho van viure les àvies de les nostres àvies.

Anys més tard, la creació de les Brigades Internacionals durant la Guerra Civil a l'Estat es-

panyol es convertirà en l'exemple a seguir per als moviments internacionalistes posteriors, així com per les lluites d'alliberament nacional que sorgiran arreu. Milers d'antifeixistes -entre 30.000 i 60.000, segons càlculs de diferents historiadores- de més d'una cinquantena de països van viatjar a l'Estat espanyol des de l'estiu de 1936 per lluitar en els diversos fronts de combat o aportar els seus coneixements a la causa. Moltes d'elles s'hi van deixar la vida, però el seu paper no ha estat oblidat i ha servit d'inspiració per als moviments internacionalistes sorgits aquí per donar suport a lluites de tot el planeta.

La causa palestina

Amb el temps, l'internacionalisme com a sinònim de lluita obrera ha donat pas a moviments de solidaritat global entre pobles, essent l'antiimperialisme o l'autodeterminació conceptes estretament vinculats amb aquest. En aquest context, una de les lluites més reconegudes a tot el planeta és, sens dubte, la causa palestina. L'ocupació israeliana dels territoris palestins i la discriminació de la seva població va despertar a tot el món una campanya de fraternitat, que ha fructificat la crítica a l'Estat israelià en la creació de desenes d'organitzacions i projectes.

La matinada del 31 de maig de l'any 2010 comandaments encaputxats de l'exèrcit israelià abordaven el vaixell Mavi Marmara; van disparar munió real i van causar la mort de nou activistes turques i d'un periodista, i la detenció de més de 600 persones, entre les quals, periodistes internacionals. L'embarcació formava part de la Flotilla de la Llibertat, on confluïen persones de tots els continents amb la fita d'entregar material humanitari a Gaza i denunciar el bloqueig naval que patia. Tot i la crueltat, han estat vàries les iniciatives porta-

des a terme des de llavors per un col·lectiu que es defineix a si mateix com un “moviment de solidaritat de poble a poble format per iniciatives de tot el món que treballen conjuntament per acabar amb el bloqueig il·legal de Gaza”.

Al nostre territori també són moltes les iniciatives internacionalistes de solidaritat amb el poble palestí. Una d'elles és la Brigada Feminista per Palestina, creada l'any 2016 al País Valencià. Des d'una perspectiva anticolonialista, l'organització ha prioritzat des del seu naixement el coneixement

Entre 30.000 i 60.000 antifeixistes de més d'una cinquantena de països es van sumar a les brigades internacionals l'any 1936

L'assalt militar israelià del vaixell Mavi Marmara va visibilitzar arreu del món la solidaritat internacional amb la causa palestina

Enderrocament de l'estàtua de Napoleó, durant la guerra civil entre la Tercera República i la Comuna de París.
/ ANDRE ADOLPHE EUGENE DISDERI - HULTON ARCHIVE

El vaixell Mavi Marmara abans de salpar en direcció a la franja de Gaza
/ FREE GAZA MOVEMENT

de la situació de la dona palestina sota l'ocupació, teixint aliances amb els seus col·lectius i sensibilitzant la població d'aquí per mitjà de xerrades i projectes audiovisuals.

Per Paula Sáez, membre de la Brigada, un aspecte important de la feina de les internacionalistes és “recollir les demandes que la mateixa població palestina fa a les persones internacionals” i treballar-hi en conseqüència. Consideren imprescindible “un treball previ de qüestionament dels nostres privilegis i de l'impacte que pot tenir la nostra presència allà”, a més d'haver adquirit un compromís que vagi més enllà del viatge. A Catalunya hi treballen altres col·lectius autònoms com “La Recolectiva”, qui, responen a les demandes i necessitats de la societat civil palestina, ha participat en diverses campanyes de recollida d'olives a Cisjordània com una forma de resistència no violenta davant l'apropiació dels camps per a l'assentament il·legal de colons israelians.

El zapatisme i la “Gira per la vida”

Una de les lluites que més solidaritat internacional ha despertat en els últims anys és la Revolució Zapatista iniciada a Chiapas l'any 1994. Per a moltes, aquest va ser el punt de partida d'un nou cicle de resistència social contra el sistema neoliberal que només podia ser enfrontat des d'una perspectiva global. Activistes de tot el món van viatjar a Mèxic durant els mesos posteriors a la insurrecció per aprendre del procés d'emancipació de l'estat i la construcció d'alternatives que estaven portant a terme des de les comunitats indígenes del sud-est mexicà. A El Lokal, al carrer de la Cera de la capital catalana, es va arribar a constituir el Consolat del Govern de Transició en Rebel·lia de l'Estat de Chiapas, que expedia salconduïts per entrar en territori rebel.

Milers de catalanes han viatjat a Chiapas des de 1994 per conèixer les bases ideològiques de la revolta indígena

L'actual “Gira per la vida” del zapatisme pels cinc continents aposta per “teixir aliances entre tots els pobles en resistència”

La massiva afluència d'internacionalistes i la creació de desenes d'organitzacions afins van possibilitar la creació d'una gran xarxa de moviments socials solidaris. El moviment zapatista ho ha canalitzat durant tots aquests anys amb la creació de diverses trobades i seminaris on compartir experiències i trobar estratègies per combatre el capitalisme com a enemic comú. La Primera Trobada Intercontinental per la Humanitat i contra el Neoliberalisme, celebrada l'any 1996 va aplegar fins a 3.000 persones de fins a 42 països.

Una altra forma de canalitzar tot el suport que rebien va ser la creació de les Brigades Cívils d'Observació. Una de les necessitats demandades per les comunitats zapatistes era la de visibilitzar el que passava al territori fora de les èpoques de més afluència d'activistes. Des del Centro de Derechos Humanos Fray Bartolomé de Las Casas es va instaurar la figura de l'observador perquè les internacionalistes fossin testimoni dels atacs constants amb què viuen, així com fer d'element dissuasiu per evitar que l'Estat mexicà hi actuï amb impunitat.

Per les zapatistes, en l'actualitat, l'internacionalisme ha de consistir a escoltar i aprendre de les altres lluites del planeta, i per això aquest 2021 han organitzat la “Gira per la vida” que es proposa “recórrer els cinc continents per articular lluites en la defensa de la vida i del planeta”. Creuen que en aquest moment de crisi planetària i on tot està interrelacionat, teixir aliances entre tots els pobles en resistència es fa imprescindible. Projectes com la ZAD a l'Estat francès, les comunitats sami que s'oposen a la creació del Tren Àrtic o l'oposició del poble mexicà als megaprojectes formen part de la rèplica a les polítiques destructives del capitalisme global i, per tant, afirmen que la resposta també ha de ser global.

“Entenem l'internacionalisme com l'esforç de construir xarxes de solidaritat efectives i organitzades a tot el món per mitjà del desmantellament de totes les estructures de dominació, curant i construint relacions socials i ecològiques”. Aquesta definició de la Internacional Progressista, creada fa poc, ens pot ajudar a entendre cap a on es dirigeix avui dia la solidaritat internacional. Les formes de viure i entendre l'internacionalisme són encara moltes i innumbrables. Les lluites a Rojava, a Mèxic o a Palestina són avui inseparables de la resta de resistències de tot el planeta. ●

Laura Macaya,

experta en violències de gènere

“Alguns feminismes reprodueixen de forma acrítica lògiques punitivistes”

Text: Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega
Fotografia: Axel John Miranda | @axelmiranda_

Quan l'home va passar la balda de l'habitació, Laura Macaya va veure clarament que la seva intenció era follar amb ella, “amb el meu consentiment o sense ell”. Va intentar resistir-s'hi i ell la va agredir físicament. Polititzar la seva experiència per mitjà de la militància en el feminisme i l'anarcosindicalisme assegura que és el més saludable que ha fet a la seva vida. Va començar a endinsar-se en el camp de les violències des d'aquí i posteriorment també s'hi va dedicar professionalment. Membre de Projecte X, és autora del protocol “No callem” contra les agressions i els assetjaments sexuals en espais d'oci nocturn privat de l'Ajuntament de Barcelona i dirigeix una casa d'acollida per a persones víctimes de la violència masclista. Amb Clara Serra i Cristina Garaizabal, ha coordinat el llibre *Alianzas Rebeldes. Un feminismo más allá de la identidad* (Edicions Bellaterra, 2021).

El feminisme està més present que mai, però alhora encarna més enfrontament que mai?

Hi ha una gran bel·ligerància en els enfrontaments, sobretot per xarxes socials, però també una dificultat per poder expressar el dissentiment dins el feminisme. Això respon a diverses qüestions i una de les que considero més central és la politització de la identitat. Hi ha un subjecte del feminisme articulat d'acord amb característiques atribuïdes als cossos o bé a opressions compartides. És curiós que quan gran part del feminisme ha consistit a visibilitzar que aquestes atribucions als cossos són un constructe sociohistòric, ara estiguem construint un subjecte polític segons les mateixes atribucions que estan a la base de l'opressió. Pel que fa a la unió a partir d'uns suposats greuges compartits, crec que és important pensar en les situacions d'opressió històriques d'un grup social, però moltes vegades això porta a identitats victimitzades, impotents, centrades en el lament moralitzador, que deia Wendy Brown.

Quins subjectes feministes exclou una mirada identitària i com afecta això el moviment?

Acaben constituint-se grups autoreferencials on s'imposen unes suposades necessitats i característiques homogènies que no deixen espai a la diferència interna i que justifiquen maltractes contra les veus o experiències dissidents, com passa, per part d'alguns feminismes, amb l'exclusió de les persones trans o les treballadores sexuals. O, per exemple, es consideren els homes com a enemics i es passa per alt que hi ha moltes dones que necessiten ajuntar-se amb homes de la seva comunitat per a combatre el racisme, l'explotació laboral o la repressió policial. En lloc d'ajuntar-nos en els objectius polítics que perseguim per al món que volem construir, acaba pesant més el “qui ets” i s'omet un motor d'unió en les lluites com l'ètica política i la solidaritat.

Alhora, creus que creixen els discursos centrats en les solucions penals?

El feminisme cada vegada és més hegemònic. Quan parla, la gent escolta, i precisament per això, el grau de responsabilitat és molt alt. A més dels feminismes institucionals, des dels de base s'estan duent a terme configuracions polítiques que reprodueixen el que volíem combatre. Per exemple, es reprodueix el punitivisme i la idea que les dones som innocents, bones i sexualment susceptibles. Això té a veure amb una manera d'entendre la feminitat que per mi respon a una feminitat tradicional, patriarcal i victimitzada, absolutament necessària per a l'enfortiment de règims de control neoliberal. La creació d'aquest subjecte femení estableix que l'estat i el dret penal són els garants de la seva protecció, quan precisament les expectatives no són reals. Es victimitza fins a uns extrems bestials, considerant les dones com a ineptes sexuals i emocionals i després, en l'accés als sistemes de justícia, moltes vegades no tenen protecció, i encara menys aquelles que acumulen factors de no normativitat, les “víctimes incorrectes”. Així i tot, cada vegada es té més en compte que reclamar l'enfortiment del sistema penal té més perjudicis que beneficis.

Quins són aquests perjudicis?

En termes generals, sabem que el sistema penal no s'ha demostrat eficaç en la dissuasió del delictes, la principal finalitat de la pena, sinó que sovint en genera més. Sabem que moltes persones empresonades no són perilloses i es podrien excarcarar. Sabem que l'augment del punitivisme té relació directa amb el desmantellament dels sistemes de benestar i serveis públics. I sabem que el sistema penal és altament selectiu, sempre prioritza la tolerància zero sobre determinats delictes i sobre determinades persones. Però més enllà del sistema penal, determinades lògiques punitives es reprodueixen de forma acrítica i en qualsevol situació d'acord amb els axiomes d'alguns feminismes.

És el cas dels escarnis per xarxes socials, els exilis o fins i tot les extorsions davant d'agressions o suposades agressions. Hauríem de reflexionar sobre si hem de fer-ho de forma automàtica o acrítica, sense pensar si hi ha altres vies. Està clar que hi ha persones de les nostres comunitats que agredeixen i en determinat moment és necessari que siguin apartades d'un espai, perquè no tenen intenció de reparar, reiteren en la conducta o vulnerabilitzen les persones agredides. Però encara que en moments sigui inevitable, és un fracàs.

Els canals utilitzats poden ser fruit del cansament i la impotència. Es pot escapar de les lògiques de càstig per respondre a les violències? Hi ha conflictes que s'han de poder resoldre en les comunitats i treure poder al sistema coercitiu estatal. Amb això no vull dir que no l'hàgim de fer servir, no estic jutjant les necessitats individuals

“ ”

Hi ha persones de les nostres comunitats que agredeixen i és necessari que siguin apartades d'un espai, però és un fracàs

perquè, a més, moltes vegades hem fracassat com a comunitat o ens han extret les possibilitats d'actuar com a tal per protegir els membres en situacions de conflicte. Una de les derives del neoliberalisme ha sigut, precisament, aquesta destrucció de les comunitats. Alhora, el sistema penal extreu la víctima i el culpable de les seves comunitats i individualitza un problema social. Hem de tenir clar que la finalitat del sistema penal és perseguir el delictes, no protegir la víctima. Quan reproduïm tot això, no donem l'oportunitat de la transformació. Des de mirades crítiques amb el punitivisme, com la del dret penal mínim o la justícia transformativa, es fan propostes per al mentrestant consistents en la disminució progressiva del punitivisme. Des de la justícia transformativa, a més, s'aborda un model d'administrar la justícia i abordar el conflicte de forma comunitària que entén que la justícia i la seguretat individual i col·lectiva van de la mà, com diu Paz Francés.

Graduar les conductes és essencial en l'abordatge d'abusos o agressions?

És important la conceptualització, la graduació i la proporcionalitat, sobretot quan s'apliquen protocols o mesures relativament punitives. Paloma Uría i Tamar Pitch, criminòloga feminista, expliquen que el feminisme ha passat a anomenar *violència* qualsevol mena de conducta que afavoreix la desigualtat o la discriminació. Així es perd la complexitat de tota la creació de saber feminista i s'unifica tot: s'anomenen *violència* des d'agressions greus fins a agressions lleus, discriminacions o fets de reproducció del sexisme. També ens hem de plantejar com es construeixen els significats a l'entorn les agressions i la violència sexual. Moltes vegades, els discursos disponibles i les

idees construïdes entorn la sexualitat i els cossos de les dones influeixen en com rebem diferents introduccions completament il·legítimes. I moltes vegades també, són interpretades i viscudes d'una forma que és molt perjudicial per a la recuperació de la violència sexual. Una cosa és la persecució del delictes i una altra, l'interès de la víctima i la recuperació. Si desconstruïm significats i en construïm uns altres més saludables per a les víctimes, estarem transformant. Som responsables de generar discursos perquè les persones que hem sigut agredides sexualment tinguem dret a recuperar-nos de forma òptima.

La posició antipunitivista corre el risc de ser acusada de “còmplice” amb els agressors?

Ja ho hem estat. En un debat, jo i dues dones més hem sigut acusades de complicitat amb els agressors, de forma molt agressiva, amb la paradoxa que les tres havíem sigut víctimes d'agressions sexuals amb violència. Segurament hi ha una part que és responsabilitat nostra a l'hora de comunicar i hem de fer autocrítica, però en els plantejaments que faig, el meu interès principal i la meua preocupació són els efectes que tot això té sobre les víctimes que he acompanyat al llarg de la meua militància i trajectòria professional. Hem d'impugnar determinada racionalitat que deixa de costat determinats dolors, perquè han d'estar atesos i acompanyats en espais on puguin ser sanats, però per generar espais de discussió política i elaboració d'estratègies comunes, hem d'apel·lar a una certa racionalitat. Jo també estic enfadada, però davant la irracionalitat que se'ls hi suposa a les víctimes, penso que és més sanador i fructífer políticament apel·lar a la nostra capacitat de posar per davant els principis polítics i ètics. Aquests principis que conservo d'altres militàncies, em porten a no defensar el fet punitiu ni a excloure els homes del feminisme. Que ens titllin de còmplices és no veure que el punitivisme té un efecte negatiu sobre les víctimes. Alhora, vull deixar clar que confio que la gent pot transformar la seva conducta, es pot equivocar una vegada i no tornar-ho a fer, i que és molt més reparador el reconeixement del mal causat que la venjança o el càstig. Èticament és inacceptable que ens basem en la venjança per fer política.

Tu i altres feministes heu criticat la Llei de Garantia Integral de la Llibertat Sexual, que centra l'atenció en el consentiment de la dona. Què canvia del “No és no” al “Només sí és sí”?

La llei defineix l'agressió sexual com “tot acte que atempti contra la llibertat sexual d'una altra persona sense el seu consentiment”, per tant, desplaça la gravetat o força que s'executa per aconseguir el contacte sexual. El consentiment ens serveix per saber si hi ha una relació volguda, però una altra cosa és si qualsevol conducta de qualsevol gravetat ha d'estar castigada. En la llei es considera delictes qualsevol acte no consentit, sigui de la intensitat que sigui, i això és un hiperexcés punitiu. Per una altra banda, parteix d'una mirada sobre la sexualitat que entén que, d'entrada, per a les dones el sexe és un *no*. Això acaba tenint conseqüències com la hipersusceptibilització sexual de les dones, la negació a l'experimentació o a l'empoderament sexual que suposa aprendre a posar límits quan alguna cosa no ens agrada. Tot això té efectes en la interpretació de l'experiència pròpia. Evidentment, no es pot qüestionar que una persona se senti d'una manera o d'una altra des de determinats llocs, però les que ens dediquem a acompanyar persones que han estat

víctimes de violència, ho fem perquè els processos siguin el menys dolorós possible. Si una persona està fent una interpretació de la seva pròpia experiència absolutament danyosa i no se'n surt, hem d'intervenir. També cal preguntar-se qui es pot permetre fer aquestes interpretacions de la violència i viure-la així. Malauradament, moltes vegades, les persones que acompanyem no tenen molts recursos, es troben en situació administrativa irregular i de pobresa.

Hi ha dones que trien altres vies per abordar situacions de violència?

Hem de veure quins conflictes podrien ser resolts en àmbits comunitaris per mitjà de, per exemple, la mediació, però està prohibida per la llei de 2004 de mesures integrals contra la violència de gènere, sense tenir en compte ni la gravetat de la violència ni si és puntual o continuada, etc. Donen per fet que cap dona es pot enfrontar a una situació com aquesta, neguen que hi ha dones que volen fer-ho i que, de fet, ho fan. Però el problema és que aleshores ho fan sense acompanyament, sense assessorament, desempoderades i d'amagat. Moltes dones pakistaneses que he acompanyat saben perfectament que en els circuits de violència, a més d'estar prohibida, la mediació no està ben vista, i això fa que hi hagi una mirada de superioritat occidentalista que impacta sobre la seva pròpia percepció, que encara les desempodera més.

Hi ha una construcció determinada sobre com s'han de comportar les víctimes?

En relació amb els sistemes de justícia, Dolores Juliano explica com les dones que tenen un rol de bona esposa o mare són més reconegudes com a víctimes. Hi ha construcció de feminitat a través d'exigències per ser reconegudes: el compliment de la normativa de gènere de la feminitat, com vas vestida, si has tingut complicitat sexual amb l'agressor prèviament, si tenies molta activitat sexual, si eres malparlada, si l'endemà estaves de festa amb amics... La bondat, l'excel·lència, l'abnegació o l'entrega són atributs de la feminitat patriarcal i els hem de desmuntar per entendre que ser víctima d'una agressió sexual no et converteix en res més que en una persona que es mereix la protecció i l'acom-

“ ”

Si no has explorat el desg, si no t'has exposat a alguns riscos o si no has prioritzat la pròpia exploració, hi ha un consentiment precari

panyament. La garantia de drets s'ha de desvincular de la qualitat moral, siguis bona o dolenta, els teus drets han d'estar garantits. Per exemple, quan categoritzem com a “violència sexual” una mirada lasciva, no només s'està construint una idea de víctima sinó el conjunt de dones com a víctimes, i es posa una sospita sobre les que no s'hi adap-

ten, sobre les que, per exemple, els agrada rebre mirades sexualitzades. Criminalitzant aquests “incompliments sexuals”, les deixem més exposades a l'estigma de “puta” que encara funciona entre alguns homes hetero cis. Però, a sobre, el feminisme també les mira amb recel i desconfiança per considerar que incompleixen els preceptes del que ha de ser un “bon sexe feminista”. Tenim tota una generació de noies amb un marc que probablement és el de més llibertat sexual de la història, però en canvi consideren que viuen al Far West americà i d'altres que no voldran saber res del feminisme perquè criminalitza els seus desitjos.

Com afecta la por a la nostra llibertat de moviment, sexual i relacional?

Per una banda, la hipèrbole del concepte de *violència* no només genera la sensació de por, que limita els moviments d'algunes dones, també implica un perill: relativitzar el concepte de *violència*. Per l'altra, quan comences a tractar-ho tot igual i denominar qualsevol inconveniència com a *violència* emergeixen les pors i les limitacions per explorar determinats desitjos. La por sempre porta a enfortir la norma per, suposadament, garantir la seguretat. Penso que, alhora, amb determinada cultura de la por s'està criminalitzant la sexualitat masculina i l'heterosexualitat com a vincle, que encara deixa més en risc les dones heterosexuals

que són interpretades com a víctimes o com a alienades. Finalment hi ha una lectura del desig molt lineal i simple, sense entendre que pot moure's i desplaçar-se. Com diu l'antropòloga Marta Lamas, per tenir una atenció sexual que es desitja, probablement rebem i donem una bona quantitat d'atenció sexual no desitjada. El problema és quan es reitera en allò que hem titllat i assenyalat clarament com a no desitjat. En aquest moment apareixen conductes molestes, insistents, assetjadores o abusives, depenent del grau.

Això ens protegeix o ens fa més vulnerables?

Crec que ens vulnerabilitza. Per començar, perquè es neguen desitjos i la possibilitat d'explorar. No hem d'animar la gent a relacionar-se despreocupadament, sense tenir en compte el marc en què vivim de desigualtat, explotació i violència sexual dels homes sobre les dones, però sobredimensionar i dir, per exemple, que qualsevol mena d'insinuació sexual ja és assetjament, no ens empodera. Genera una prioritització del risc i una certa infantilització. Hi ha la possibilitat de contractualitzar en el marc de la sexualitat, però en general, la sexualitat i el desig no funcionen així. Estem arribant a uns punts de puritanisme ridículs. Les dones som socialitzades amb la sexualitat com a poc actives i sense iniciativa, i de fet, sovint, la violència sexual és un càstig a la transgressió d'aquesta nor-

ma. Contra més alimentem la normativa sexual -com si les dones fóssim éssers de llum amb cossos i sexualitat sacralitzats-, més contribuïm a una recuperació de la violència molt dolorosa i a alimentar unes idees sobre la sexualitat que acaben justificant les agressions sobre les quals incompleixen. Quan el feminisme contribueix a pensar les dones com a àngels de la llar, més enfocades a buscar l'amor o el sexe suau que a deixar-se emportar pel desig i el risc, fa el joc als interessos del neoliberalisme, però també als interessos familiaristes i conservadors de l'extrema dreta, en plena consonància amb les necessitats del mercat.

En la lluita contra les agressions sexuals doncs, també és important parlar del desig?

Podem fer tots els lemes que vulguem, però mentre tinguem una construcció de subjectivitats femenines precàries en el consentiment estarem vulnerabilitzades. Si no has explorat el desig, si no t'has exposat a alguns riscos o si no has prioritzat la pròpia exploració de la satisfacció sexual, hi ha un consentiment precari. Això afavoreix el marc de la por en les noies joves, però també el de la desinformació. La prioritització del plaer del desig és importantíssima i, per tant, crec en un feminisme que ens permeti gaudir dels nostres cossos i posar-los en relació amb capacitat d'agència i poder de decisió. ●

a doble espai

Les ciutats totalitzades: control i expulsió de pobres a la Barcelona contemporània

Destruir per millorar, controlar per prevenir, expulsar per netejar, perseguir i assetjar per normalitzar. Són expressions sinònimes d'aquesta perversa idea de 'progrés'

Rodolfo Rufián Roto | @RufianRoto
Socioantropòleg i col·laborador de la
Universitat Popular Autogestionada

Des del segle XVIII, el menyspreu pels assumptes cívics de la comunitat i dels antics agents del benestar urbà, va preparar el camí per a la deconstrucció de la ciutat medieval. Els frens de la tradició i dels costums en l'explotació de la terra van ser retirats; no hi havia límits per a la massificació ni per a apujar els lloguers. "No existien patrons d'ordre, decència o bellesa en la parcel·lació, el traçat i la construcció de les estructures urbanes. Només subsistia un agent de control: el benefici", en paraules de l'historiador Lewis Mumford.

Le Corbusier, probablement l'arquitecte més influent en la planificació urbana durant els darrers cent anys, va imaginar les ciutats del futur com espais de producció de riquesa gràcies a l'especulació del sòl i la segmentació de la població. És a dir, va accelerar fins a límits insospitats aquest procés de deconstrucció de la ciutat orgànica i equilibrada. D'una manera absolutament desacomplexada i, diríem que indiferent, quan no ignorant del significat de les ciutats medievals, proposava precisament la seva demolició amb la finalitat de poder construir a baix preu "un capital que duplicarà valor i, fins i tot, el multiplicarà per cent". Cada zona de la ciutat havia d'acomplir unes funcions específiques i no pas unes altres. El suposat desordre que implicava la barreja de funcions, pràctiques i població havia de ser abolit, per ineficient.

Avui les ciutats globals són, més que mai, el centre d'una ingent activitat mercantil, financera, creativa i religiosa. Podríem afegir que les ciutats són a l'ull de l'huracà d'allò que anomenem *progrés* i que és l'hegemonia indiscutible d'aquest nou paradigma que anomenem *tecnocientífic*. Ha estat aquest nou univers simbòlic que ha fet raonable la fiscalització obsessiva dels carrers i les places, la persecució i el setge de tota aquella població no productiva, amb la intenció de desplaçar-la fora d'un espai de la ciutat que es volia destinar intensivament i monolíticament a la producció de riquesa per a oligopolis, financers, especulatiu o turístics.

La ciutat és, per una gran majoria, una mena de trampa. Un espai arquetípic de la llibertat va progressivament transformant-se en un lloc selecte i selectiu, exclusiu i excloent destinat, gairebé de manera única a la producció de plusvàlues extrems de l'especulació sobre el sòl, sobre els béns bàsics, així com sobre aquells altres recursos que ofereixen estatus i distinció: franquícies de botigues de marca global, cafès i restaurants per a consumidors amb gran capacitat de dispendi, espectacles multitudinaris o d'alta cultura, etc.

En aquest nou escenari en què s'estan transformant ciutats com Barcelona, almenys des dels anys noranta, s'empaïta la vida pública que no produeixi beneficis per al capitalisme global o que no participa de rituals públics per retre acatament als poders polítics. Així podem entendre millor perquè avui, més que cap altre moment de la història de les ciutats, el pobre va essent progressivament més fiscalitzat i assetjat, per al final ser expulsat d'aquests centres de producció de beneficis i extracció de riquesa.

Destruir per millorar, controlar per prevenir, expulsar per netejar, perseguir i assetjar per normalitzar. Millorar, prevenir, netejar o normalitzar. Totes expressions sinònimes d'aquesta perversa idea de *progrés*. El preu d'aquest progrés és doncs el buidatge de la ciutat de tot el que negui aquesta premissa que cal avançar sense mirar enrere per no adonar-se que la muntanya de runes no para de créixer "fins al cel" i que s'està carregant a l'esquena de tota la societat i amb efectes, previsiblement catastròfics.

Aquesta obsessió pel progrés ha tingut com a conseqüència tota una sèrie de fenòmens que podríem glosar, començant pel control biopolític, la regulació excessiva de la vida pública fins a fer-la gairebé desaparèixer o l'enginyeria social i la seva perversa forma de produir problemes i desordre

/ MIREIA PUJOL
@mireiapujoliera

social mentre intenta resoldre'ls. Aquestes inèrcies innegociables i aplaudides per tot l'espectre del poder econòmic i polític, així com l'hegemonia de la idea de ciutat com a màquina d'habitar, no són meres retòriques, discursos que amaguen una realitat, excuses a la fi, per imposar l'autoritat de la lògica mercantil i de lucre. És així com la ciutat es vol homogènia en termes de capacitat de dispendi (només pot viure a la ciutat qui s'ho pugui permetre) esdevé expulsiva, es blinda contra la diversitat ideològica i es converteix en enemiga de la natura, criminalitza i persegueix les dissidències, i ho fa a partir d'una consideració ontològica del que és la ciutat (el que dona raó de l'esser) i normativa (el que ha de ser). És a dir, el problema de la ciutat i del control dels seus habitants no es pot resoldre sense abans denunciar que aquesta epistemologia que considera la ciutat una màqui-

na està recolzada dèbilment en una interpretació de la realitat, esquemàtica, positivista, reïficadora. La idea de *progrés* determinada per una raó instrumental cega qualsevol altre objectiu que no es pugui reduir a una equació costos i beneficis, porta la ciutat al col·lapse i a l'autodestrucció, començant per l'element més característic d'aquesta: la conformació d'espais heterogenis en termes de classe, gènere, procedència o nacionalitat.

Les "percepcions" d'inseguretat

Per acabar, només un exemple de com s'altera intencionadament una altra de les funcions originàries de la ciutat, dispensar seguretat. Una de les atmosferes que més ajuda a la implementació de programes policials de control de població és, precisament, la de "la sensació d'inseguretat". Si, tal com estem dient, la ciutat oblida moltes de les seves funcions emancipadores o, en el millor dels casos, la sotmet a un únic indicador, la seva capacitat de produir beneficis en forma de plusvàlues, necessita tenir el control totalitzant dels espais públics i privats més rendibles. La gestió urbana biopolítica ha convertit parts importants de la població en *perills* o *amenaces*. A això s'ha de sumar la pro-

La gestió urbana biopolítica ha convertit parts importants de la població en 'perills' o 'amenaces'

gressiva búnquerització de la vida domèstica que ha delegat la "pacificació" de l'exterior en les institucions armades i la tecnocràcia.

Ciutats com Barcelona, amb les tres administracions públiques, central, regional i municipal capitanejades per governs d'esquerres, segueixen sense ser capaces de preservar el dret a l'habitatge i el dret a restar al barri on s'ha constituït la xarxa d'interaccions que proveeixen de seguretat, autonomia, col·laboració o ajuda mútua. La necessitat de control d'aquests "desordres", conseqüència de la desigualtat i el regateig de drets a la població descapitalitzada, esdevé innegociable i en certa manera, impune.

Avui, doncs, la inseguretat vinculada a l'augment de la violència patriarcal, la manca d'habitatge o treball estable són totes subsumides en una única experiència d'inseguretat, la por a ser assaltats. La política de defensa dels dèbils es transmuta en una persecució implacable i paradoxal, perquè són aquestes mateixes poblacions, les acusades reiteradament d'incíviques, desordenades, brutes o delictives. És a dir, s'ha concentrat tota la definició d'inseguretat en una qüestió indestruïble de la criminalitat de carrer o la petita delinqüència. Això oculta que la corrupció, l'especulació urbanística i els desnonaments diaris provoquen inseguretat, la manca de feina estable provoca inseguretat. Si expulsem de l'equació totes aquestes fonts d'ansietat i les canalitzem a través de la por a l'estranger, al diferent i al pobre, tenim una societat atemorida, tancada a casa, progressivament més analfabeta respecte a la vida urbana i depenent de les decisions tecnocràtiques que els aboquen, una vegada i una altra, a aquesta misèria. I l'única mesura contundent que es pren és més videovigilància, més policia, més duresa, més destruccions i més expulsions que no reduiran la "sensació d'inseguretat", ans el contrari, la faran augmentar fins a límits que encara estan per veure. ●

pàgina oberta

Què ens deixa l'aniversari d'Aiete?

Teresa Toda Iglesia | @ForoSociala
Periodista jubilada i membre de Foro Sociala

Passats uns dies, podem analitzar més tranquil·lament què ha suposat a Euskal Herria el 10è aniversari de la Conferència d'Aiete. Han estat deu anys plens d'obstacles, aturades, moments resolutius impulsats per la societat civil, de recerca i assoliment de consensos i, també, de passos encaminats a resoldre determinades conseqüències de les dècades de violències diverses. Aquests passos no han estat, però, de la mateixa llargada segons qui els ha donat: hem de recordar que una de les característiques del procés basc és la unilateralitat, ja que no hi ha hagut mai una taula de negociacions a l'estil d'altres processos de resolució de conflictes, i que els governs de Madrid (PP i PSOE) no han volgut mantenir cap interlocució directa amb ETA per qüestions com el desarmament.

Es pot dir que els passos fonamentals han vingut de la mateixa ETA (cessament d'activitat armada, disposició negociadora a Noruega, desarmament i la seva pròpia dissolució), de l'esquerra abertzale (com la important declaració del 18 d'octubre), i de la societat civil mitjançant grups com Bake Bidea o el Foro Sociala (Fòrum Social Permanent).

També el col·lectiu de preses i presos ha encapçalat iniciatives: debat intern, les declaracions de 2013 i 2017 acceptant transitar els camins de reintegració o el reconeixement del dany causat.

D'altra banda, des de l'any 2018, el govern espanyol de Pedro Sánchez ha fet passos sobretot pel que fa a les persones preses. A poc a poc, se les ha acostat a Euskal Herria, malgrat que encara siguin minoria les que estan a presons d'Euskadi i Navarra. Totes estan ja en segon grau penitenciari participant en programes de reintegració i demanant permisos mentre avancen cap al tercer grau. Tot i això, els seus itineraris es veuen greument dificultats per determinades actituds de la Fiscalia, la Sala Primera i el Jutjat Central de Vigilància Penitenciària de l'Audiència Nacional, fet que ens recorda l'existència d'un lobby amb força influència en aquestes instàncies, en àmbits polítics i mitjans de comunicació. Un lobby molt ideologitzat i decidit a posar totes les dificultats possibles al desenvolupament d'un procés de construcció de convivència demo-

cràtica. Un lobby ancorat en la lògica venjativa de vencedors i vençuts.

En aquest sentit, cal ressaltar el desequilibri encara existent entre la consideració i tractament de les víctimes de les violències patides en aquest llarg conflicte. Les víctimes de la violència d'ETA estan emparades i reconegudes per lleis, institucions i la societat; les víctimes de les violències de l'Estat -dels cossos i forces de seguretat per mitjà de la tortura o de grups parapolicials com els GAL-, són encara *de segona*, gairebé invisibles. Segons qui escoltem, es nega fins i tot la seva existència o qualitat de víctima.

Cert és que s'han elaborat i aprovat disposicions i lleis al Parlament Basc i al Navarrès per reconèixer-les, a elles i als seus drets, que hi ha un informe oficial sobre tortura a la CAB i se n'està preparant un a Navarra, però, de fet, es manté un grau de discriminació entre víctimes. Caldria constatar el contrast que suposa amb aquesta situació, diguem-ne institucional, el fet de les nombroses iniciatives municipals o d'organitzacions com el Foro Sociala que han posat en contacte i diàleg directe víctimes d'ETA i de les altres violències, amb un resultat d'empatia i reconeixement mutu que també arriba a la societat en general.

Tanmateix, el dolorós desequilibri es manté, i en les múltiples declaracions arran l'aniversari han sigut

particularment significatives les de Ramon Jáuregi, Rafael Vera, el comissari Villarejo o la publicació de converses entre responsables d'Interior del govern de Felipe González, justificant les violències d'estat (de les quals, per cert, sempre sembla quedar al marge la tortura com si fos una pràctica del tot assumida). Fa uns dies, Egiari Zor, organització que agrupa víctimes d'aquestes violències, denunciava el "silenci eixordador" d'aquells qui, presentant-se com a referents ètics, no han reaccionat a les esmentades declaracions i molt menys han demanat que els responsables reconguin el mal causat.

Com deia al començament, el 10è aniversari d'Aiete posa sobre la taula assoliments i mancances: la solidesa dels consensos polítics, institucionals, sindicals, socials llargament treballats i aconseguits a Euskal Herria (Nord i Sud) i la necessitat de mantenir-los i estendre'ls; els passos, encara que timorats, del govern espanyol; la continuïtat de discursos polítics i mediàtics ancorats en el passat que dificulten avançar més de pressa; el patiment de totes les víctimes, al qual s'ha de respondre sense discriminacions; la necessitat que les persones preses puguin completar els recorreguts de reintegració a Euskal Herria, fent així també la seva aportació a la convivència en construcció i les dificultats per

/ OLGA MOLLÀ
@colors.al.vent

“

Les víctimes de les violències de l'Estat espanyol són encara 'de segona', gairebé invisibles

l'elaboració d'una memòria col·lectiva inclusiva, que ajudi a garantir que no es repeteixi tot el que ha generat tant sofriment.

Però també cal que des de la seva legítima òptica, cadascuna de les parts implicades (amb les excepcions conegudes) sigui conscient del valor dels consensos, de la fortalesa de la societat civil, de la necessitat de resoldre les qüestions pendents i de la voluntat col·lectiva de tirar endavant. ●

Tecnologia de la parla lliure i en català

Comunitats locals han desenvolupat eines de reconeixement i generació de veu basades en el programari lliure, que ofereixen garanties en la privadesa i en l'ús de les dades

Bart Grugeon | @bart_bgp

La tecnologia de la parla pot semblar a primera vista un gadget per als fanàtics de la tecnologia, tanmateix, el seu ús és cada cop més habitual. Es calcula que avui dia la meitat de les cerques a internet ja empen la veu, i en el futur aquesta es convertirà en la principal interfície per controlar les màquines. Hi haurà aplicacions per automatitzar l'ús d'aparells domèstics, sistemes de cli-

matització i il·luminació, traductors automàtics, bots de conversa, subtitulació automàtica, conducció de vehicles, l'ensenyament d'idiomes i també alguns serveis socials.

A Catalunya, on les grans empreses oferien fins fa poc només serveis de tecnologia de la parla en castellà, les desenvolupadores de programari lliure s'han unit per mitjà de grups de defensa de la llengua, cadascuna amb un interès específic. Unes volen,

en primer lloc, garantir l'ús del català en el món digital, i les altres estan interessades a crear alternatives als productes de les grans empreses perquè les usuàries tinguin el control sobre les seves dades. Amb l'ajuda d'una comunitat de voluntàries disposada a gravar i validar mostres de veu s'ha creat un primer prototip d'assistent de veu que és capaç de reconèixer-la, entendre el missatge i generar una resposta amb veu »

» humana en català. El projecte pot ser un primer pas per desenvolupar alternatives lliures en el sector de la veu que tinguin una dimensió col·laborativa, democràtica i de transparència.

El primer assistent en català

Segons Joan Montané de l'associació Softcatalà, que treballa des del voluntariat per la llengua amb les noves tecnologies, tot va començar quan apareixien els primers assistents de veu com Alexa, d'Android; Siri, d'Apple, o Google Assistant que només funcionaven amb els idiomes majoritaris. "Vam provar de desenvolupar el mateix producte pel català, i el codi lliure era la millor garantia per tenir èxit a llarg termini". Montané argumenta que el programari que no és privatiu permet una evolució contínua del producte: qualsevol pot utilitzar la feina feta per adaptar-la i millorar-la, sempre garantint un control sobre les dades. El resultat provisional es diu assistent.cat i és el primer en català. És una prova de concepte que encara no té aplicacions pràctiques per les usuàries, però posa els fonaments d'aquesta tecnologia en versió lliure.

La primera peça de l'assistent de veu és el motor de reconeixement: un programari capaç de reconèixer veus molt diferents amb accents de tot el territori, per transformar-les en text escrit. El programari per aquesta tasca era disponible en una versió lliure, però calia preparar-lo pel català i entrenar-ho amb moltes mostres de veu. Gràcies a una comunitat de voluntaris molt activa, que ara com ara ha gravat més de 900 hores de veu, s'ha pogut crear un motor de reconeixement d'una qualitat considerable. També les dades de les sessions del parlament amb els registres de veu i

les transcripcions van ser utilitzades per entrenar el programa.

A part de crear la tecnologia de reconeixement de veu, l'equip de la cooperativa Col·lectivaT ha creat un motor de síntesi de la parla, juntament amb investigadors de la UPC i la Universitat Pompeu Fabra. Es diu Catotron: un software capaç de llegir un text escrit amb veu humana. Gràcies a l'ús de la tecnologia anomenada d'"aprenentatge profund" amb

xarxes neuronals, la veu sona molt més natural i menys robòtica en comparació amb tecnologies anteriors.

L'actual prototip, assistent.cat, incorpora aquestes dues tecnologies i té certa intel·ligència per entendre el

significat de les frases i així generar una resposta. La qualitat de la resposta encara és limitada, ja que depèn bàsicament dels guions que s'han programat per cada situació. El prototip és capaç de dir quin temps farà demà, però preguntes menys previsibles es queden sense resposta.

Projecte de comunitat

Joan Montané, de Softcatalà, destaca que el català sempre ha necessitat el suport ciutadà per avançar i per mantenir-se com a llengua d'ús preferent a internet. Per això sovint fan crides a la participació, per exemple, per mitjà de Common Voice,

un projecte col·laboratiu iniciat per la fundació Mozilla per crear una base de dades lliure amb mostres de veu. Les voluntàries poden contribuir des de casa quan tenen un moment lliure: llegint fragments de text o revisant la qualitat dels talls que s'han enregistrat.

D'aquesta manera, es crea un conjunt de dades que està disponible públicament i que pot fer servir el programari de reconeixement de la parla.

Tot i que el català és la cinquena llengua del món en relació amb el suport ciutadà voluntari, en aquesta

L'equip de la cooperativa Col·lectivaT ha creat un motor de síntesi de la parla, amb investigadors de la UPC i la UPF

Les voluntàries poden contribuir des de casa llegint fragments de text o revisant la qualitat dels talls que s'han enregistrat

/ PATRICIA CORNELLANA
@patricia_cornellana

Amb aquest QR pots accedir a la versió en àudio del reportatge. L'arxiu s'ha generat amb l'aplicació desenvolupada per Col·lectivaT.

base de dades hi ha infrarepresentació de les veus de joves, dones i parlants de varietats lingüístiques diferents del català central. Per atraure un públic més variat, Softcatalà també organitza trobades en format de hackatò, que creen més comunitat i complicitat, i connecten programadores, lingüistes i voluntàries.

La feina comunitària no només genera valor per la comunitat d'usuàries, sinó que també visibilitza i assenyalava una demanda per l'ús del català. “Les empreses veuen que hi ha un mercat i una activitat de la comunitat que està generant aquestes tecnologies alternatives i lliures. És una manera indirecta per empènyer-les a desenvolupar productes en català”, explica Montané.

Oportunitats per l'Economia Social i Solidària

Baybars Külebi, enginyer de dades a Col·lectivaT i responsable per la part tecnològica del projecte, creu que “el repte que tenim és que no hi ha productes de programari lliure que estiguin acabats pel mercat de consumidores. Ens cal un sistema de distribució”. La comunitat pot desenvolupar el programari i mantenir-lo, però no té la capacitat de vendre productes acabats. Per això, cal comptar amb entitats privades, empreses o cooperatives, que puguin aprofitar aquestes tecnologies lliures per desenvolupar productes pel mercat català. Külebi considera que l'aplicació de la tecnologia de veu està en una fase d'experimentació i veu encara lluny el moment d'integrar el programari lliure en productes complexos, com podria ser la climatització d'una casa, ja requereix tenir en compte tot un ecosistema de diferents tecnologies.

No obstant això, ja hi ha solucions més senzilles. Una empresa que produeix ventiladors, per exemple,

podria utilitzar el programari lliure per substituir els botons per comandos de veu. L'enginyer creu que també es presenten oportunitats per les entitats de l'Economia Social i Solidària per oferir serveis que garanteixin respecte per la privadesa i control sobre les dades. Es podria crear un seguit de serveis per persones amb discapacitat motrius o visuals, en l'àmbit educatiu o per gent gran.

Es podria crear un seguit de serveis per persones amb discapacitat motrius o visuals, en l'àmbit educatiu o per a gent gran

Enfront dels gegants, iniciatives comunitàries

Però també en aquest sector es fan visibles les desigualtats entre els gegants d'internet i els projectes de programari lliure. El professor Ignasi Esquerra, de la UPC, que porta

tota la carrera dedicada a les tecnologies de la parla, recorda que en la fase pionera hi havia una investigació bàsica a les universitats per iniciar aquesta nova tecnologia, però empreses com Google, Microsoft, IBM i altres han anat assumint un rol cada vegada més rellevant. “Tenen molts més recursos per innovar; tant per contractar investigadors, desplegar servidors més potents, com per disposar de quantitats de dades molt més grans”, ens explica. Aquesta diferència de capacitats portarà inevitablement a una

diferència entre la tecnologia lliure i la privada.

Amb tot, precisament perquè el mercat de les llengües minoritàries no és prou interessant per invertir-hi les darreres tecnologies, hi ha un incentiu per desenvolupar iniciatives comunitàries de programari lliure. En

La qualitat del programari de reconeixement de veu i de síntesi de veu en català està al mateix nivell del de les grans llengües

aquest moment, la qualitat del programari de reconeixement de veu i de síntesi de veu en català està al mateix nivell del de les grans llengües, i això es deu a la comunitat tan activa en la llengua catalana, tant en la part del desenvolupament informàtic com en la del voluntariat de la llengua. ●

Beirut, el trauma permanent d'una guerra silenciada

Relat en primera persona dels enfrontaments armats del 14 d'octubre, els més greus que ha viscut el Líban en els darrers anys

Cèlia Carbonell
Beirut, el Líban

Un any, dos mesos i set dies després de l'explosió del port de Beirut, la ciutat va tronar, de nou. Era el 14 d'octubre de 2021, tot just tres dies abans de la data que va marcar -ara fa dos anys- l'inici de l'onada de protestes contra l'elit governant. Tanmateix, aquesta vegada l'estrèpit no era de baix cap a dalt, sinó al contrari. De nou. Un missatge clar cap a la ciutadania: "Si voleu pau, no tindreu justícia; si voleu justícia, no tindreu pau". I el lloc des d'on es va enviar va ser el meu barri, casa meva.

La rotonda de Tayouneh està a la intersecció entre el barri musulmà de Chiyah i el barri cristià d'Ain el Remmaneh. És un punt reconegut en la història convulsa del Líban, ja que va ser la zona on va esclatar la guerra civil l'abril del 1975, quan milicians falangistes cristians van atacar un bus ple de persones palestines. Tayouneh, encara avui, és un dels punts calents de la ciutat libanesa, una línia divisòria psicològica, que 46 anys després es feia geogràficament present.

La nit del dimecres 13 d'octubre van començar ja els rumors. Una manifestació de Hezbollah i Amal estava convocada dijous al matí a Tayouneh. Aquests partits-milícia d'identitat musulmana xiïta, l'havien organitzat per protestar contra el jutge instructor en el cas de l'explosió al port de Beirut. La batalla per fer fora el magistrat va iniciar-se quan aquest va demanar aixecar la immunitat a diversos exministres lligats a les formacions xiïtes, per poder-los interrogar en relació amb l'incident. La manifestació formava part d'una campanya de pressió que també es desenvolupava al Parlament i al govern.

Ja la nit abans, al barri, l'ambient era tens, hi havia militars que tancaven carreteres i organitzaven *checkpoints* improvisats. Tanmateix, la jornada del 14 va començar amb el soroll habitual de cotxes i botzines. En un ritual matinal rutinari des que a Beirut han començat a escassejar els

béns i serveis bàsics, mentre preparava el cafè, vaig carregar el mòbil, l'ordinador i diferents bateries en previsió del tall d'electricitat de les onze, i em vaig posar a treballar. Eren tres quarts d'onze quan van sonar els primers trets a l'aire. Des dels balcons, algunes veïnes demanaven explicacions, hi havia confusió, però l'ambient era tranquil. Vaig dirigir-me al menjador on em vaig trobar amb Guidis, amb qui comparteixo apartament, juntament amb Naïm. Desconcertades, vam seure al sofà a xerrar per alliberar la tensió.

Va ser llavors quan va arribar Naïm, sorprès de veure'ns al menjador -"un espai no segur", va dir- i ens va instar a buscar refugi. Efectivament, en un no res, els trets es van fer més constants i ja no eren només a l'aire, sinó que impactaven a murs i edificis. Vam decidir refugiar-nos a la cuina, situada a l'altra banda del pis, connectada pel celobert amb altres blocs de pisos. Llavors, no ens podíem imaginar que passaríem gairebé cinc hores tancades, immòbils, encastades a la paret de la cuina.

Estàvem al rovell de l'ou del tiroteig, però érem incapaces de veure què passava al carrer, qui disparava, des d'on i, sobretot, per què. Les ràfegues de trets eren cada cop més llargues, continuades i pròximes, com si vinguessin del nostre terrat. Vam connectar les notícies des d'un dels nostres telèfons: franc tiradors distribuïts en diferents terrats -presumptament membres del partit milícia cristià Forces Libaneses- disparaven contra milicians armats de Hezbollah i Amal, que responien des de peu de carrer. El pànic es va apoderar del barri: silenci, carrers buits, comerços tancats amb gent atrapada dins...

Refugi enmig de la batalla

Les primeres fotos i vídeos dels enfrontaments van començar a circular per grups de WhatsApp i Telegram i, en aquell moment, vam adonar-nos de la gravetat de la situació; el nostre edifici sortia a les notícies. Sota casa era ple de soldats i tancs, i les persones situades a la carretera vella de Sidó disparaven en direcció als edificis on estàvem, contra els franc tiradors.

Hi va haver un moment, durant la segona hora de tiroteig, en què vam pensar que ens havíem acostumat al so de les bales, ens sentíem segures a la cuina, era només qüestió d'esperar. Va ser llavors quan una explosió va fer tremolar tot l'edifici: a peu de carrer disparaven amb un llançacoets portàtil RPG-7. Ens vam mirar

Ja la nit abans, al barri, l'ambient era tens, hi havia militars que tancaven carreteres i improvisaven 'checkpoints'

En un no res, els trets es van fer més constants i ja no eren només a l'aire, sinó que impactaven a murs i edificis

“Cinc bales van travessar el parabrisa del vehicle aparcad davant de casa”
/ CÈLIA CARBONELL

les unes a les altres, emmudides. No estàvem segures, la situació era crítica.

Seguíem amb el telèfon les notícies *en viu* que ens permetien veure amb uns segons de retard -per la connexió a internet- els trets i les explosions que nosaltres només escoltàvem. Gràcies a la pantalla petita, vam veure com els combatents foradaven el nostre barri amb tota mena d'armament, com disparaven contra edificis plens de civils o com l'exèrcit desallotjava veïnes d'una casa, que va començar a cremar. I nosaltres, a la cuina, immòbils, observàvem com el fum negre i la cendra entraven per la finestra.

Al cap de quatre hores de tiroteig, els moments de silenci es van fer cada cop més llargs, fins que el so de les bales es va aturar. Mitja hora més tard, la Creu Roja va tocar el timbre, ens va demanar que abandonéssim l'edifici de seguida, durant l'interval que es pensaven que seria només un alto el foc. Encongides, vam anar cap a les nostres habitacions per fer una motxilla amb quatre coses, sense saber què podia passar després.

El carrer era buit i el silenci aterridor. A peu de casa ens vam trobar el cotxe de Guids fet miques: el vidre frontal comptava cinc forats de bala, mentre que dues finestres i el vidre de darrere estaven completament destruïts, la roda de davant punxada... Els soldats, l'única presència al carrer, ens van demanar que ens l'emportéssim tan lluny com poguéssim.

Vaig mirar al meu voltant, l'ambient posava els pèls de punta: els vidres cobrien els carrers i hi havia forats de bala arreu. Al carrer només hi havia homes, molts d'ells mostraven amb ostentació grans creus penjades al coll, mentre d'altres es desplaçaven amb moto pels carrers del barri, fent sonar cançons patriòtiques.

Dos nois ens van ajudar a canviar la roda i vam anar a casa d'un amic, que ens va oferir refugi. De camí al seu barri ens va sobtar veure com la vida a Beirut no s'havia aturat: hi havia persones

Ens va sobtar veure com la vida no s'havia aturat: hi havia persones passejant gossos i bars plens de gent fent una cervesa

Mentre la població suma experiències traumàtiques, la classe dirigent es passa la pilota, s'espolsa responsabilitats

que passejaven els seus gossos, salons de bellesa en ple funcionament i bars plens de gent fent la primera cervesa de la tarda...

Quan a la nit vam tornar al barri hi regnava un silenci inusual. Vam comprovar l'estat del pis, habitació per habitació: hi havia bales i forats a les finestres, pólvora, metralla, pedres i una olor impossible d'esborrar, que omplia la casa. Derrotades per la tensió i la por, aquella nit vam adormir-nos amb el so dels tancs movent-se pels nostres carrers.

Un país al llindar del col·lapse

El dijous 14 d'octubre, set persones van morir i més d'una quarantena van quedar malferides. Un dia

després, es van tornar a sentir trets, en aquest cas, però, durant els funerals de les persones mortes. Moltes veïnes del barri van fugir de les seves llars en sentir el primer tret, revivint el record traumàtic del dia anterior.

A poc a poc, el veïnat, però, ha anat tornant i gràcies al boca-orella s'ha pogut anar construint un relat comú de l'experiència viscuda. Al reclam de justícia i veritat per l'explosió del 4 d'agost del 2020 -en què van morir més de 200 persones i milers van resultar ferides- se li suma ara la necessitat de respostes sobre els enfrontaments més greus dels darrers anys al país.

Però mentre la població segueix sumant experiències traumàtiques, la classe dirigent es passa la pilota, s'espolsa responsabilitats i es culpen els uns als altres. La dinàmica de repartició de poder sectària entre uns pocs líders no està exempta de tensió, però els ha permès saquejar el país durant dècades fins a arruïnar-lo.

Un país sense benzina, electricitat, aigua, medicaments i incapaç de garantir productes bàsics com la farina o la llet, avui dia inaccessible per a gran part de la població pels seus preus desorbitats. Un país on les companyies telefòniques estan començant a fer fallida i van deixar, fa poc, el país sense cobertura durant hores. Un país on la població ha de fer cua durant hores a la carretera -fins i tot nits senceres- per posar un quart de dipòsit de gasolina; o ha de fer malabars per omplir la nevera amb uns aliments que es poden fer malbé pels llargs talls de llum. Un país que pateix una devaluació contínua de la seva moneda -més d'un 90 %- i un *corralito* bancari, fet que provoca que més de la meitat de la població sobrevisqui sota el llindar de la pobresa.

Avui, al Líban no hi ha responsables, ni noms, ni culpables, només el silenci de sempre, trencat per rumors i especulacions, el mateix silenci que regnava el 13 d'octubre, abans que recomencés tot. ●

El desabastiment al Regne Unit, un toc d'atenció global

El Brexit, la decreixent inversió en transport públic, la manca de transportistes i les mínimes reserves de gas aboquen el país a restriccions d'algunes matèries primeres

Michael Doherty | @La_Directa

Els darrers mesos, les imatges d'escassetat han imperat al Regne Unit, amb mancances de carburant a les benzineres, mentre que a les llars el consum de gas se segueix veient afectat per les pujades de preus a l'engròs. A això s'hi afegeixen elements com el sistema precari de transport públic i la dependència del vehicle privat. Amb tot, en el rerefons de la crisi de desabastiment hi ha el Brexit, però també hi ha altres factors a tenir en compte.

La manca de combustible viscuda al setembre i a l'octubre ha acaparat més atenció mediàtica que altres problemes, amb afectacions sobretot a Anglaterra i Gal·les. A diferència de la crisi del gas, que no ha arribat a constituir un problema d'exigüitat per al consumidor, l'absència total de carburant a les benzineres s'ha fet molt patent.

Això ha estat problemàtic per bona part de la població del Regne Unit, un dels estats europeus amb més dependència del transport privat, on la possibilitat de quedar-se sense l'ús del vehicle particular suposa un bon maldecap.

Poca inversió en transport públic

Segons l'estudi *Report on Motoring 2020*, publicat enguany per la RAC, una de les principals asseguradores del país, més conductores britàniques que mai -un 79%- indiquen que els seria "molt difícil" adaptar-se a una vida quotidiana sense cotxe. Per primer cop des de l'any 2002, una majoria dels enquestats assegura també que no faria menys ús del seu vehicle particular tot i poder comptar amb un transport públic de qualitat i més accessible.

La xarxa de transport públic, en lloc de gaudir de millores i més inversió, n'ha rebut menys de forma sostinguda durant l'última dècada. Segons la "Campanya per a un Transport Millor", sense comptar amb Londres, la inversió municipal en els serveis d'autobusos locals a Anglaterra va caure un 43% entre 2009 i 2019, amb més de 3.000 línies retallades o directament suprimides en el mateix període. La plataforma parla de "deserts

de transport", i engloba sobretot les localitats d'entre 5.000 i 30.000 habitants, amb una escassa o nul·la oferta de transport públic.

El Centre per les Ciutats també indica al seu estudi *Objectiu zero: descarbonitzant la ciutat* que la poca densitat de les urbs angleses empeny la població a dependre cada cop més del transport privat. La construcció preferent de polígons empresarials i d'habitatge als afores de les ciutats -amb costos reduïts- afavoreix l'ús del cotxe i, per tant, l'augment d'emissions, malgrat els objectius climàtics fixats pel govern britànic.

Manca de transportistes

La darrera crisi de distribució -sempre hi va haver carburant, però no arribava als sortidors per falta de transportistes- va titllar-se d'entrada de "situació inventada" pel ministre de Transport, Grant

Schapps. En declaracions a Sky News va acusar d'estar-hi darrere a empreses "ansioses d'acollir més camioners europeus, descompensant els salaris d'aquí", en línia amb el discurs antimigrant de la campanya favorable al Brexit.

Al final, va ser el mateix govern qui va obrir la porta a més transportistes de fora, amb l'anunci d'una via ràpida per contractar-ne 300 procedents de la Unió Europea (UE) de forma immediata, amb més visats temporals per omplir fins a 5.000 places a curt i mitjà termini. A la pràctica, la resposta a la crida s'ha quedat lluny d'aquestes xifres, amb alguns mitjans locals informant que fins a principis d'octubre s'havien rebut només 27 sol·licituds.

Més enllà dels dubtes respecte a l'atractiu de l'oferta -amb l'obligació de rebutjar o abandonar feines més estables a la UE a canvi de només tres mesos de treball al Regne Unit-, fa temps que diversos sindicats avisen de mancances estructurals que dificulten la captació de nous conductors. El mes de maig, el sindicat Unite va alertar de la manca de transportistes i va reclamar -mitjançant un manifest oficial- més diversitat en els processos de selecció, ja que el perfil existent és marcadament masculí, blanc i de mitjana edat. També va reivindicar millores substancials en les instal·lacions de pernoctació i descans i un conveni col·lectiu que garantís salaris dignes.

A la llarga, el Brexit *dur*, negociat pel govern de Boris Johnson, complicarà l'aprofitament de mà d'obra europea per cobrir mancances en la indústria autòctona. Tanmateix, algunes de les dificultats que afecten el Regne Unit no trigaran a manifestar-se a la UE, segons dades de l'Organització Internacional per al Transport per Carretera (IRU, en anglès), que assenyalava l'existència arreu d'Europa de les mateixes tendències d'envelliment i falta d'inversió en infraestructures que les indicades per Unite.

Subministrament de gas 'just-in-time'

Sense poder dependre d'Europa, el Regne Unit s'enfronta a la necessitat de buscar una altra sorti-

La inversió municipal en autobusos locals a Anglaterra va caure un 43% entre 2009 i 2019, amb 3.000 línies retallades o suprimides

El sindicat Unite reclama millores substancials en les instal·lacions de pernoctació i descans de les transportistes

27 de setembre de 2021: Cues a la benzinera ESSO, a l'est de Barnet.
28 de setembre de 2021: El mateix establiment buit després de penjar el cartell de “sense benzina”.

da per evitar trobar-se en una situació de desabastiment crònic. La supeditació del subministrament de recursos a un model de mercat lliure i d'importació també es veu en l'àmbit del gas natural. El 2017, el govern va decidir deixar de finançar el manteniment del macrodipòsit de gas Rough, situat al mar del Nord, i va provocar-ne el tancament. Sense cap instal·lació semblant a aquesta, que albergava fins a un 75 % de les reserves nacionals, s'ha apostat per una provisió *just-in-time* (just a temps) per satisfer la demanda.

Tanmateix, la crisi energètica actual fa dècades que es gesta, segons l'analista Laurie Macfarlane, de l'Institut d'Innovació i Sector Públic del University College de Londres. Escriu per a Open Democracy i en situa els inicis a la “carrera pel gas” de finals dels vuitanta, després de la privatització del sector. Una transició accelerada cap al gas -aleshores més beneficiós, amb el descobriment de més jaciments al mar del Nord- es traduïa en un desequilibri de recursos i una dependència incrementada del gas per escalfar les llars i generar electricitat.

Per a Macfarlane, la manca d'emmagatzematge, junt amb l'esgotament del gas al mar del Nord a inicis dels 2000, han fet que el Regne Unit passés a dependre dels mercats globals volàtils, amb poques eines per amortir futures fluctuacions d'abastament. Segons l'investigador, aquest és el motiu

La supeditació del subministrament de recursos a un model de mercat lliure i d'importació també es veu en l'àmbit del gas

Si no hi ha un canvi de model, la crisi britànica actual pot ser el primer capítol d'una altra de més grossa i global

principal pel qual el país “figura entre els més afectats pels creixents preus del gas: depèn més del gas per generar electricitat que la majoria de països europeus, i la seva manca d'emmagatzematge el fa especialment vulnerable davant canvis de preu sobtats”. Tot això, dins d'un mercat fragmentat, obliga el govern a triar entre “evitar una hecatombe de companyies energètiques, permetent que els preus pugin bruscament, o blindar els consumidors davant l'apujada dels preus, acceptant que això pot posar fi a moltes empreses de la competència acabades d'arribar al mercat”.

De la mateixa manera que la falta de transportistes, la pujada de preus del gas a l'engròs afecta tot Europa. Com que no poden comptar amb el mercat comú -que van abandonar- per trobar-hi solucions a curt termini, de moment, les consumidores del Regne Unit estan més desprotegides davant la crisi. Però una dependència insostenible dels combustibles fòssils també va més enllà de les seves fronteres. Segons un informe publicat el 2014 per Anglia Ruskin University, quasi tots els països europeus ja s'acostaven a una situació de no poder abastar el consum actual a partir de les seves reserves entre els propers cinc i trenta anys. Si no hi ha un canvi de model, l'actual crisi britànica pot ser el primer capítol d'una altra de més grossa i global. ●

DAILLET, LE PEN I ZEMMOUR, LA ULTRADRETA QUE ECLIPSA L'ESTAT FRANCÈS

L'anàlisi de Roger Suso | @VonSusowicz
Periodista especialitzat en extrema dreta

Un conegut personatge de les entranyes del conspiracionisme ultradretà a l'Estat francès, Rémy Daillet, ha estat detingut fa poc com a líder d'una trama paramilitar que hauria planejat executar un cop d'estat: l'anomenada operació Azur.

Resident durant diversos anys a l'arxipèlag de Langkawi, a Malàisia, Daillet, de 55 anys, va estar implicat l'abril de 2021 en el segrest al departament dels Vosges de Mia M., una nena de 8 anys, la mare de la qual, adepta al negacionisme anti-COVID-19, n'havia perdut la custòdia. Fet pel qual va ser detingut i extradit a París per les autoritats de Kuala Lumpur.

Daillet va posar a disposició al seu web la possibilitat de fer donacions per "operacions de rescat d'infants" i es movia per internet enmig de l'entramat QAnon, un posicionament conspiracionista que advoca per afavorir i idealitzar l'expresident dels Estats Units, Donald Trump, com a víctima d'un complot cabalístic orquestrat per una camarilla d'"elits globalistes" i "xarxes internacionals de pedofília". Van trobar Mia en una fàbrica de Sainte-Croix, en el cantó suís de Vaud, amb la seva mare. La nena vivia amb la seva àvia materna.

Més enllà de la seva fixació per la infància i la seva educació -va escriure un llibre on rebutja l'escola pública i defensa l'escolarització a casa- i els *chemtrails*, que mostrava en vídeos a YouTube, feia mesos que Daillet feia una crida a les xarxes socials per a un "cop d'estat popular" per salvar l'Estat francès d'Emmanuel Macron, i posava en dubte la vacunació contra la COVID-19 i l'ús de les mascaretes i la tecnologia 5G.

Cal destacar també que Daillet, antic combatent estranger de les guerres de Iugoslàvia al bàndol croat, és fill de Jean-Marie Daillet, un veterà polític conservador i antiavortista que, a

més d'haver estat l'ambaixador francès a Bulgària, va ser durant vint anys diputat del partit democratacristià UDC. Abans d'instal·lar-se a Malàisia, Daillet havia estat conseller nacional del partit polític Moviment Demòcrata (MoDem) creat per François Bayrou, de perfil centrista, social-liberal i aliat del macronisme.

Daillet hauria liderat una organització "jerarquitzada i estructurada en cèl·lules regionals" que van planejar atemptar contra una lògia maçònica a Alsàcia i tirotejar a "ràfegues de kalàixnikov" els "negres". Segons *Le Parisien*, estava dividida en una estructura civil i una altra castrense i comptava amb almenys 300 integrants, entre ells "molts policies, gendarmes i militars en actiu, un alcalde, metges i neonazis vinculats a *Honneur et Nation*".

Lepenitzar-se o orbanitzar-se?

El cas surt a la llum enmig d'un vertiginós gir ultradretà al país gal. El 21 d'abril, una tribuna signada per generals retirats en una coneguda revista d'extrema dreta que denunciava, en una mena de crida a la sedició militar, de tints islamòfobs, la desintegració de l'Estat francès i l'amenaça d'una guerra civil, va ser aplaudida per Marine Le Pen, la líder de Reagrupament Nacional.

A més a més, el curs polític francès, marcat per la carrera a l'Elisi, està protagonitzat per dos presidenciables ultradretans per les eleccions d'abril de 2022, la mencionada Le Pen, i el polemista Éric Zemmour, que han aconseguit que tot l'arc parlamentari francès, des de Macron (el president que va prometre convertir el país en una *start-up nation*) a l'esquerrà Jean-Luc Mélenchon, hagi assumit posicions antimigració i discursos sobre fronteres que abans només defensava Le Pen.

Les últimes enquestes publicades per Harris Interactive han indicat que Zemmour superaria Le Pen i segons el baròmetre, la intenció de vot sumada de tots dos ronda entre el 33% i el 37% dels vots. Ara com ara, Zemmour no té programa, només el seu discurs passional basat en els llocs comuns i tòpics de la ultradreta europea, però compta amb el suport de Marion Maréchal -coneguda fins a 2018 com Marion Maréchal-Le Pen-, fet que va escenificar una nova fita en la guerra freda entre Maréchal i la seva tieta, Marine Le Pen.

Maréchal li retreu a Le Pen seguir amb la "lepenització" del partit -el partit fundat pel seu avi Jean-Marie- per penetrar i arrencar vots entre la classe treballadora, és a dir, continuar resignificant conceptes de l'esquerra i apostar per un front transversal que superi l'eix esquerra-dreta, i advoca, en canvi, per "deslepenitzar" i "orbanitzar" el partit i convertir-lo en la força hegemònica de la dreta i del conservadorisme a imatge i semblança del partit Fidesz de Viktor Orbán, el primer ministre d'Hongria, ja que considera que el gir obrerista ja no li és suficient per guanyar.

Zemmour, sexagenari d'origen *pied-noir* i ascendència jueva, comentarista a *CNews*, és autor d'un best-seller titulat *Le Suicide français*, en el qual va argumentar que l'Estat francès està sent destruït per la multiculturalitat. Jacobí, gaullista, fins i tot pe-tainista (sosté que el mariscal Philippe Pétain va protegir els jueus francesos durant l'ocupació del Tercer Reich), Zemmour és un defensor de la teoria del "Gran Reemplaçament", la tesi d'un llibre homònim de 2011 escrit per Renaud Camus que preconitza que "la població autòctona europea i judeocristiana -la civilització blanca occidental- serà substituïda per una de forana i musulmana, perquè es produeix més de pressa". ●

7a edició
Novembre 2021

#TerrassaCooperativa

**La Terrassa
Cooperativa
és transformadora**

**Economia més justa,
posem la vida al centre**

Consulta el programa a:
www.terrassacooperativa.cat

Una grafia que descol·loca

L'ús de la ela geminada, un dígraf exclusiu del català, amb el seu particular punt volat, genera problemes tipogràfics i discriminacions lingüístiques pel fet de no estar normalitzat en l'entorn digital

Jofre Figueras | @jofrefigueras

Coril·la, col·lega i novel·la. A simple vista, aquestes tres paraules no amaguen res d'especial, si no fos perquè s'escriuen amb un caràcter que no es fa servir en cap altra llengua del món: la ela geminada. Si bé el so que representa sí que existeix en altres idiomes, el català és l'únic que el reproduceix d'aquesta manera, amb un punt volat entre dues eles.

L'origen d'aquest punt alçat l'hem d'anar a buscar a l'any 1913, quan es van aprovar les *Normes Ortogràfiques de la Llengua Catalana* i es va optar per aquesta solució per diferenciar la ela geminada de la doble ela -per influència del llatí, abans no es feia cap distinció entre les dues. L'artífex va ser Antoni Maria Alcover -i no Pompeu Fabra, més partidari d'altres opcions com canviar l'actual *ll* per *ly* o *lh*-, i va ser així com aquest punt en suspensió va entrar a l'alfabet del català i es va convertir en una raresa a escala mundial, ja que són molt anecdòtics els usos actuals que té aquest signe en altres llengües.

El que ningú podia imaginar en aquell moment eren els entrebancs que aquest punt provocaria quan es fes el salt als sistemes d'escriptura electrònics i, més tard, a la tecnologia digital.

Un maldecap cal·ligràfic

"La història de la ela geminada és la història d'un nyap, un nyap provisional que fa més de cent anys que dura", afirma Joan Montané, tècnic informàtic que fa vuit anys que treballa per normalitzar el punt volat en l'àmbit d'internet. Una primera mancança és que encara hi ha teclats d'alguns dispositius mòbils on no apareix, però fins i tot quan hi és, hi ha sistemes que el llegeixen erròniament i li atribueixen funcions que no li pertoqueu, com la de separar paraules.

"El punt volat està definit com un caràcter que separa, quan és la cola que enganxa", precisa Marcantoní Malagarriga, dissenyador gràfic, posant èmfasi en la part tipogràfica o estètica del caràcter, que és el reflex visible dels problemes informàtics. Per culpa d'això, gairebé sempre la ela geminada s'escriu o es construeix malament. Alguns dels er-

rors més freqüents són fer servir un punt baix, una bala o punt més gruixut, o un guionet. Però n'hi ha de molt més estrambòtics, com ha pogut recollir en imatges Joan Montané: eles "requadrades", apostrofades, graduades, estrellades i d'altres "geminades fal·laces" diverses.

Les altres faltes habituals són de disseny, ja que les dues eles "han d'anar ben juntes, gairebé tant com les dues *l* que componen la *ll*", escrivia Fabra al diari *La Publicitat* l'any 1923, i criticava que en alguna ocasió es deixés un espai entremig "capaç almenys de contenir una *m*". Malagarriga afegeix, també, que el punt ha de ser discret, i no pot tenir el mateix pes gràfic que el de la lletra *i*.

Noms amb efectes col·laterals

"És una qüestió tecnològica, però passa per un reconeixement lingüístic", assegura la filòloga Yvonne Griley, que ho exemplifica amb alguns "problemes pràctics de llengua" derivats de l'ús de la ela geminada, com ara a l'hora d'indexar o fer cerques de paraules en un document. Però qui millor ho sap són les persones que tenen una ela geminada al seu nom propi, cosa que a vegades es pot convertir en un maldecap més gros.

Hi ha registres on ja està acceptada, com el registre civil o els padrons municipals, tot i que sovint cal donar alguna explicació de més al funcionari. Però no a tot arreu passa el mateix, com explica Natàlia, que al maig es va trobar que no podia preinscriure la seva filla Gal·la amb el seu nom a l'escola bressol municipal de Barcelona. "Ens va sorprendre que fos en una administració catalana i no espanyola, i en ple segle XXI", explica. Van decidir apuntar-la com a Gal la, amb un espai al mig, i gràcies al ressò del cas per les xarxes socials l'ajuntament va corregir l'error l'endemà mateix.

Una altra Gal·la, de 23 anys, s'ha trobat amb problemes sobretot quan ha viatjat a l'estranger. "M'he trobat amb ser Gala, Galla, Gal·la, Gal·la, Gal·la o Gal la", i diu que li passa a tot arreu sempre que ha d'inscriure's amb el nom del passaport. "A la pràctica, mai m'han deixat d'admetre a cap lloc, però a la Universitat de Ginebra el siste- »

» ma informàtic va col·lapsar i tots els tràmits se'm van endarrerir durant mesos", es lamenta. "Em molesta, però ja hi estic acostumada", diu la Marcel·la, que al seu carnet de conduir és Marcella, i que sol patir quan agafa bitllets d'avió per si el sistema no accepta el caràcter i després no coincideix el nom amb el DNI.

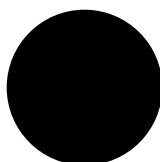
Però si hi ha un cas surrealista és el de l'empresa catalana Wattpic Energia Intel·ligent, que va veure com el gegant tecnològic estatunidenc Intel li presentava un recurs per usurpació de marca a l'organisme regulador de la Unió Europea. L'aleshores secretari general de Política Lingüística de Catalunya, Bernat Joan, va arribar a enviar una carta a la companyia californiana, i finalment la reclamació va quedar desestimada.

Constel·lació de símbols

"La ela geminada és un símbol, que són dos, però alhora tres, simultàniament", assenyala Joan Montané, i aquesta és una de les claus per entendre tot el desgavell que arrossega. D'entrada, a escala conceptual és un únic caràcter, i així és com estava representada, en una sola peça, en els primers sistemes d'escriptura que funcionaven amb tipus mòbils manuals o amb linotípia -el primer mètode automatitzat que unificava línies de text senceres.

Però amb l'aparició de les màquines d'escriure elèctriques es va optar per crear una nova tecla que fos només la ela amb un punt (conegut com a *Ldot*), per evitar un espaiat excessiu, i així es va convertir en dos símbols. Tot i que aquesta va arribar a alguns teclats d'ordinador, als anys noranta es va acabar descartant, i avui per representar la grafia hem de fer servir tres caràcters per separat: una ela, el punt volat i una altra ela.

Avui dia, aquestes mutacions estan recollides a Unicode, un consorci internacional, amb participació de les grans companyies tecnològiques, que treballa per codificar tots els signes de l'escriptura existents. Però de ela geminada en falta una:

hi ha codificades la de dos i la de tres caràcters, però no la d'un sol símbol, i aquesta és, segons Malagarriga, "la mare dels ous".

Restitució en paral·lel

Amb l'objectiu de normalitzar la ela geminada en l'entorn digital, el 2004 un grup de professionals, persones de l'àmbit de la investigació i del professorat va posar en marxa el Projecte de restitució tipogràfica de la ela geminada. Des d'aleshores, s'han dedicat a difondre els mals usos de la grafia i proposar millores -com ara una eina correctora de eles geminades per al format PDF-, però no han aconseguit el que, segons Malagarriga, un dels impulsors, seria la solució definitiva: tirar endavant una proposta perquè Unicode incorpori el signe de la ela geminada d'un sol caràcter. "Si Unicode va aprovant noves emoticones, per què no pot passar el mateix amb la ela geminada?", es pregunta. "Volíem que l'Institut d'Estudis Catalans liderés la petició, però no ens n'hem sortit", lamenta alhora, i és que la Secció Filològica, com a autoritat lingüística de l'organisme, no entra en assumptes tipogràfics i informàtics, i per això no té aquest debat sobre la taula.

Malgrat tot, s'han anat posant pedaços a alguns problemes informàtics amb la feina en paral·lel d'un projecte dintre de l'organització Softcatalà, que ha aconseguit, per exemple, que Twitter permeti escriure hashtags amb la grafia del punt volat. De mica en mica, també més telèfons mòbils han anat incorporant el caràcter als seus teclats virtuals. Joan Montané és partidari de seguir aquesta línia de treball més pragmàtica, i creu que crear

Amb l'objectiu de normalitzar la ela geminada en l'entorn digital, el 2004 va arrencar un projecte amb persones de l'àmbit de la investigació i del professorat

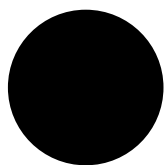
La presència d'aquesta particular grafia en la llengua ha esdevingut un tret distintiu i genuí del català, tot i que la singularitat no ha aportat avantatges pràctics

un nou codi únic tindria massa costos des d'un punt de vista informàtic perquè canviar la codificació d'un caràcter repercuteix en moltes eines.

Futur il·legible

A curt termini, sembla que la *ela* geminada haurà de seguir convivint amb aquesta realitat incerta, de seguir convivint amb aquesta realitat incerta, sempre amb l'opció de trobar-se esguerrada de moltes formes possibles. De fet, el que apuntava Pompeu Fabra fa gairebé cent anys es pot dir que segueix ben present, i que fins i tot s'ha agreujat amb l'escriptura digital. "Pel que fa a tipografia, hem anat enrere", conclou Malagarriga.

I a això s'hi ha de sumar un condicionant lingüístic afegit, i és que "la *ela* geminada cada vegada és més imperceptible en la pronúncia, sobretot en els usos més urbans", diu Griley. De totes maneres, aquesta desconexió entre la grafia i el so també es dona en caràcters com la *v* -que no més es diferencia de la *b* en determinats territoris-, i això no ha fet perillar mai la seva continuïtat. L'existència de la *ela* geminada tampoc s'ha posat mai en dubte per part de les autoritats lingüístiques. Segons l'escriptor Màrius Serra, membre de

Un dia il·lustre

A partir d'una iniciativa anònima a internet, se celebra des de fa cinc anys el Dia del Punt Volat, cada 24 de gener, coincidint amb l'efemèride de l'aprovació de les normes ortogràfiques de la llengua catalana, l'any 1913, que es considera el moment en què va quedar fixada la *ela* geminada. Amb la commemoració es convida a tothom a difondre qüestions relacionades amb la grafia a través de les xarxes socials.

diadelpuntvolat.wordpress.com

la Secció Filològica de l'IEC, "no s'ha plantejat mai la seva erradicació", i explica que "el seu manteniment en l'ortografia actual es deu al respecte a la tradició fabriana i a la història", en referència al seu ús en cultismes.

La presència d'aquesta particular grafia en la llengua ha esdevingut un tret distintiu i genuí del català, tot i que, a pilota passada, s'ha demostrat que, en aquest cas, la singularitat no ha aportat avantatges pràctics, sinó tot al contrari. Avui, la fórmula de l'escriptura ja no només és cosa de lingüistes i dissenyadores, sinó també de la informàtica, que és la que fa visible la resta de l'equació i que, com a eina, s'hauria de posar al seu servei. "Si amb una sabata i una espadanya hem resolt alguns problemes, només que l'administració s'hi posés una mica es podria fer més feina", conclou Montané.

Mentre això no passi, l'univers digital sempre tindrà algun racó volat, on la *ela* geminada adoptarà formes diferents de l'original, i el més senzill i precís seguirà sent agafar paper i llapis i traçar dues *eles* ben juntes, col·locant un punt volat enmig, que a molta gent encara descol·loca. ●

**PAREU DE
PARAR-ME**

Per comunicar parades policials racistes, descàrrega l'app.

www.pareudepararme.org

malal·letra

La vergonya té nom de planta

El relat de Maria Llerena Bastida | @avegadesmaria

El primer estiu que l'Adela va passar al poble es va tancar a casa, morta de vergonya, esperant que el seu germà fes amics. La primera nit van aparèixer una quinzena de nens i nenes, i un d'ells, que tenia veu de roure, va cridar el nom del germà de l'Adela. Després, una veu d'escorça tova va tornar a cridar. La mare i el germà van treure el cap per la part de dalt de la porta i van veure una trentena d'ulls curiosos i contents. Rodons i foscos, perquè era de nit i tots eren foscos. “¿Vienes a jugar?”. I el germà de l'Adela va mirar la mare, que va fer que sí, però que a les onze a casa. I l'Adela pensava en tots aquells nens i nenes. Potser eren simpàtics. Bons amics. Però tenia una vergonya que, com una heura profunda, se li embolicava al melic, li estrenyia la panxa i li clavava els peus a terra. Adela, tu no surts? Però l'Adela no es podia moure. I al final, la mare va convèncer el germà perquè convencés l'Adela d'anar a jugar. Primer va tenir paciència, després es va posar nerviós i va pensar: “Joder, l'Adela quina vergonya... Què pensaran de nosaltres, los niños de Barcelona?”.

“Una persona pilla. Se pone el bote en medio de la plaza y alguien chuta. Si pillas, tienes que ir a buscarlo y ponerlo donde estaba. Mientras, el resto nos escondemos. No vale meterse en casa, ¿vale? Adela y Pilar son azúcar. Venga, manos. Una velita se multiplica, plica, plica, bufa”. A les onze van tornar a casa, i aquella nit va ser la primera i l'última que no van veure com a les dotze sonaven les últimes campanades i s'apagaven tots els fanals.

El riu que passava pel poble baixava de les muntanyes que hi havia més enllà. Davant dels horts, al voral del camí, s'hi feien uns gorgs que mullaven just per sota dels genolls. Entre terra i còdols, hi havia forats foscos i rústecs. A l'Adela li feia mal el cul de seure i mirar com el Fran entaforava mig braç dins dels forats per treure'n truites. Després els passava tiges per les brànquies; “¿Ves? Y en un rato mueren”. A la nit, a casa, les cuinaren al forn. Aquell estiu van aprendre a saltar als marges del rierol i a jugar a frontó, i van dur la Cris

a casa, esgarrinxada de dalt a baix. Algunes tardes pujaven a l'ermita. L'Adela sempre era l'última, petita i camacurta, però tenia la mateixa bicicleta que l'Elena, que era tres anys més gran, i això estava bé perquè era una bicicleta guapa i, sobretot, de gran.

L'estiu següent van fer una cabana. Van decidir que pintarien les parets de verd i taronja. I a terra varen posar aquella catifa enorme. I el dia que va ploure i el riu va baixar per allà on va voler, la cabana va quedar inundada, i la catifa, plena de fang i de terra. Quan va amainar, van anar a l'abeurador a rentar-la. L'enfonsaren tant, que se'ls mullaren les mànigues i les cuixes. I quan van fer cap a casa amb el fang endurit sota les ungles, la mare els va dir que la catifa s'hauria de llençar. Algunes nits tornaven abans d'hora perquè el gos de l'Eva s'escapava. Els feia por perquè quan va mossegar el cosí del Fran i el van dur a l'hospital, li varen dir que mengés més tomàquets. A vegades es colaven a l'antiga caserna militar. Agafaven pedres rugoses o trossos de metall i trencaven els vidres a cops. Els més grans fumaven tabac robat i explicaven històries de pagès, de muntanya i d'abans del 75.

Tres estius més tard, s'havien enfadat. “Nos hemos separado. Fran y los mayores, y nosotros”. El germà de l'Adela se'n va anar amb els grans. I a l'Adela li sortí una fulla d'heura, petita i ondulada, que li va fer arrel. Li va caure malucs avall fins als talons, on va fer nus. Hi anava menys, i quan ho feia, caminava de puntetes i en silenci. I tot i que eren els grans de sempre, amb els llocs de sempre, les històries de sempre, aquella manera que tenien de créixer any rere any de sempre... L'Adela es va anar amagant, heura i terra avall, com si la vergonya tingués nom de planta.

L'agost que feia quatre anys que el germà de l'Emi vivia al poble, va veure una noia llarga al costat del bar. “¿Adela? ¿Me cago en la leche! Joder, ven aquí que te doy un abrazo. ¿Cuántos años hace? ¿Seis? ¿Y tu hermano? Ven si quieres a tomar algo con todos. Vivo donde Jaime, pero conservo el jardín”. Els va explicar que havia estat fora i ells li varen explicar que havien crescut. Van parlar de l'atur, de la vida al poble, de la nova canalla, de camins i cims i d'on tenia cada pastor les vaques aquell estiu. I l'Adela no va dir res ni de l'heura ni de la vergonya, perquè no sabia què n'havia fet, però ja no hi eren. ●

ressenyες

Una caixa d'eines per fer front a la violència masclista

Elena G. Ruiz | @eguardiolaruiz

Arriba la traducció al castellà de *Toolkit*, una guia pràctica que acumula, en les seves 526 pàgines, recursos i exemples per acabar amb la violència masclista des d'una perspectiva comunitària i interseccional amb totes les formes d'opressió. Un treball desenvolupat per Creative Interventions (CI), que va néixer el 2004 a Oakland, als Estats Units, inspirada en Incite! Women, Gender Non-Conforming, and Trans people of Color Against Violence, una organització d'àmbit estatal nascuda l'any 2000. Aquell mateix any, milers de persones, la majoria de comunitats racialitzades, es van trobar en una primera conferència "El color de la violència" a Santa Cruz, per trobar respostes comunitàries per fer front a la violència, allunyades del que el sistema ofereix: punitivisme, càstig, policia i presons. Aquesta experiència va posar les llavors d'aquest treball.

A primeres, les més de 500 pàgines d'aquest manual, descarregable i públic, poden espantar. Però tenen tot el seu sentit: acumulen tres anys de treball pràctic. La primera part ens situa en perspectiva: la intervenció comunitària o justícia transformadora que "demana ajuntar-nos per crear respostes que siguin equilibrades, sensates i reflexionades. Construir des dels nostres vincles", expliquen. Aquesta mirada reco-

LLIBRE
Toolkit
Creative Interventions
Traducció: Zara Simans
526 pàgines

mana que totes les persones s'impliquin, i convida a involucrar, fins i tot, "les persones que han fet el mal" com a aliades potencials. L'ús del llenguatge i la terminologia és quelcom important (i controvertit), i proposen escapar d'etiquetes com la paraula *agressor* perquè, segons el CI, no permeten la transformació. Les seves pàgines estan plenes de pràctiques detallades i exemples reals per anar seguint.

Es tracta d'un manual basat en la saviesa de generacions anteriors i en les respostes creatives que han sortit de les comunitats per fer front a la violència interpersonal. Tal com exposen des de l'equip de traducció, aquest treball arriba a les nostres mans rere la necessitat de tenir eines transformadores que serveixin a les comunitats LGBTQI, on també es donen relacions i situacions de violència: en els cercles de lluita, en les relacions d'intimitat. I té com a objectiu principal generar transformacions comunitàries i trencar amb la individualització de la violència que perpetua el sistema. ●

Un món que es dilueix

Josep Pimentel | @La_Directa

Un dels llibres més rellevants de la literatura grega de la postguerra és *El llibre doble*. Dimitris Hatzis el va escriure l'any 1976 i l'editorial Tigre de Paper l'ha traduït fa poc al català. Ens explica, a través de la figura de Kostas, la història de les famílies gregues que van migrar a Alemanya després de la guerra civil.

Kostas es pregunta el perquè del seu desarrelament, del concepte de *grecitat* -o sigui, de les arrels gregues-, i arriba a la conclusió que és un home sense pàtria. Hatzis ens parla d'un món que es dilu-

eix després d'una dura postguerra que va provocar que molts grecs migressin.

La generació de la postguerra grega va ser una generació òrfena, en paraules de Hatzis, una generació "sacrificada". Mostra la quotidianitat de la vida de Kostas i de tota aquesta generació de forma magistral.

També ens parla de la solitud de l'ésser humà, del que no pertany a enlloc, i que no està ubicat en cap temps concret, de la nostàlgia i del sofriment.

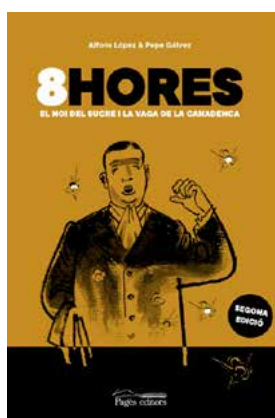
Tot això amb estil directe, senzill i amb molta sensibilitat. Tot un descobriment. ●

LLIBRE
El llibre doble
Dimitris Hatzis
Tigre de Paper, 2021
144 pàgines

Homenatge gràfic al Noi del Sucre

Ferran Riera | @La_Directa

LLIBRE
8 Hores
Alfons López i Pepe Gálvez
Pagès Editors, 2021
112 pàgines

El lleidatà Salvador Seguí (1887-1923) fou un personatge clau en les lluites obreres d'inicis del segle XX. Conegut popularment com el Noi del Sucre va ser un destacat dirigent de la CNT que va jugar un paper decisiu en la vaga de l'empresa elèctrica la Canadenca, que va desembocar en una vaga general que aconseguiria la jornada laboral de vuit hores.

Precisament a aquestes "8 Hores" fa referència el títol de la novel·la gràfica signada pel dibuixant Alfons López i el guionista Pepe Gálvez que vol homenatjar la seva figura i la seva contribució a l'avanç de les reivindicacions dels treballadors, i ho fa d'una forma documental, situant El Noi del Sucre en el centre de l'evolució dels esdeveniments, però sense acaparar el protagonisme d'una història que al cap i a la fi va ser col·lectiva. I on no arriben les imatges, per fer més comprensible la crònica d'aquells fets, ho fan uns textos que ens situen en el necessari context.

Aquestes imatges, però, són les que mereixen l'interès del lector, ja que estan sàviament concebudes, amb un realisme poc canònic, ben bé es diria que llibertari, que sovint reproduïx paisatges urbans de la Barcelona de l'època, i que sobretot crida l'atenció perquè només ha triat quatre colors: el blanc, el negre, el gris i un groc fosc tirant cap al whisky, tot barrejat amb el que semblen uns cops de pinzell fets amb aquarel·la. ●

Mariano Estrada,
director de cinema
documental
del poble tzeltal
de Chiapas

Va néixer a San Manuel (Palenque) l'any 1972, on després de viure en pròpia pell la violència de la dècada dels vuitanta, va optar per estudiar. L'any 1992, quan es complien 500 anys de l'inici del genocidi contra els pobles originaris, va accedir a una formació en comunicació per a indígenes de tot el país a través de l'Institut Nacional Indigenista. Així va poder explicar amb la seva veu i la seva càmera l'alçament zapatista, la massacre d'Acteal i la lluita per l'autonomia dels pobles del moviment indígena mexicà durant les últimes dècades. Avui, és el coordinador general de la Coordinadora Latinoamericana de Cinema i Comunicació dels Pobles Indígenes (CLACPI). Tot i això, no deixa d'acompanyar els processos de comunicació locals: coordina també el col·lectiu Tzeltal Bachajón Comunicación, per mitjà del qual denuncia la violència en augment a la seva regió contra la defensa de la vida i del territori.

“Mèxic ostenta el primer lloc en desaparició de comunicadors i periodistes”

Berta Camprubí | @bertacamprubi

Com vas arribar al món del cinema documental des de la teva comunitat?

Els pobles indígenes, en la dècada dels vuitanta, van patir molta violència i es va crear una gran necessitat de visibilitzar aquests processos que en realitat seguim vivint fins al dia d'avui. El més greu és que les violacions de drets humans venen directament de l'Estat, de la policia. En aquest sentit, es va fer necessari reclamar els nostres drets col·lectius, la nostra identitat, el nostre espai territorial i tot el que som, i això ens va obligar d'alguna manera a arribar al món del cinema documental.

Com valors la cobertura que s'ha fet des de mitjans convencionals de la lluita zapatista i del moviment indígena mexicà i com hi heu pogut influir vosaltres?

Hi ha dos moments importants. Un és l'alçament armat dels germans indígenes zapatistes, que ens obliga a fer una cobertura des dels mitjans que treballàvem per les nostres comunitats, però que, evidentment, no tenien la capacitat de portar el missatge als mitjans convencionals pel poder mediàtic que existeix i que està controlat per l'Estat. El que van aconseguir els grans mitjans va ser suavitzar la tensió que es vivia, dient “que són pocs indígenes, que són uns rebels, balcanitzadors del país”. L'altre moment que hem de seguir reivindicant i que l'Estat va fer servir per enfosquir els moviments indígenes que estaven sorgint és la massacre d'Acteal de 1997 que, clar, els mitjans van retransmetre distorsionant la realitat i l'origen dels agressors. Va ser evident que l'Estat era qui orquestrava tant la massacre com la cobertura en aquell moment. Els que treballem des de baix, seguim denunciant el que realment va passar.

Què és la comunicació pròpia i com es diferencia de la convencional?

La nostra tasca està lligada amb el fet de promoure el que s'està fent a les nostres comunitats. La

nostra feina no és només comunicar el que passa, sinó acompanyar els processos de formació política organitzativa comunitaris. I fer-ho no només amb el cinema documental, sinó també amb la ràdio i avui amb les xarxes socials, que són un recurs fonamental per a visibilitzar la nostra lluita.

Què és més important? Comunicar cap a dins de la comunitat o comunicar cap a fora el que passa internament?

Les dues coses ho són molt i no podem fer una sense l'altra. La tasca del comunicador comunitari és baixar la informació que arriba a escala nacional i internacional mentre també ajuda a articular i organitzar per defensar els seus propis espais, els seus drets i lluita contra els megaprojectes que colpegen les comunitats indígenes. Però també és fonamental mostrar cap enfora això que defensem. Som un model de comunicació alternatiu des del qual no mirem números o guanys sinó poder acompanyar, i la clau està en el fet que venim de les mateixes comunitats, no som agents externs.

Hem vist un increment de la violència contra líders socials a Chiapas. Comunicar aquesta violència

es converteix en una activitat molt perillosa.

Els líders, indígenes i no indígenes, són els que pateixen d'alguna manera la persecució, l'empresonament i la mort perquè enfronten tot aquest monstre que arriba a les comunitats a través de les grans multinacionals, que és l'extractivisme i el crim organitzat. I clar, no fa falta ni dir, que qui es dedica a denunciar aquests fets i a explicar la veritat es converteix en un problema per a les inversions d'aquestes empreses i pateix també els empresonaments, desaparicions, etc. Hem elaborat un document sobre la situació del dret a la comunicació a l'Amèrica Llatina i hem vist dades molt preocupants: Mèxic ostenta el primer lloc en desaparició de comunicadors i periodistes. ●